

MAJANDUSAASTA ARUANNE

01.01.2007 - 31.12.2007

EV Põllumajandusministeerium

Aadress: Lai 39/41, 15006 Tallinn

Telefon: 6256 101

Faks: 6256 200

E-post: pm@agri.ee

Interneti kodulehekülg: www.agri.ee

Tegevjuht: Ants Noot (Kantsler)

Majandusaasta aruanne koosneb tegevusaruandest, raamatupidamise aastaaruandest ja siseauditi eest vastutava isiku arvamusest majandusaasta aruande kohta.

Dokument koosneb 69 leheküljest.

SISUKORD

1. SISSEJUHATUS	4
1.1 LÜHIAJALUGU JA PÕHIÜLESANDED	4
1.2 PÕLLUMAJANDUSMINISTEERIUMI OSAKONNAD JA NENDE PÕHIÜLESANDED	5
1.3 PÕLLUMAJANDUSMINISTEERIUMI VALITSEMISALA STRATEEGILISED ALUSED AASTAL 2007	6
2. TEGEVUSARUANNE	7
2.1 ÜLEVAADE RIIGIRAAMATUPIDAMISKOHUSTUSLASE TÄHTSAMATEST MAJANDUSNÄITAJATEST	7
2.2 ÜLEVAADE TEGEVUSKAVADE TÄITMISE ARUANDEST.....	9
2.2.1 Tegevusvaldkond - Toiduohutus, taimetervis ning loomadeheaolu ja tervishoid.....	10
2.2.2 Tegevusvaldkond - Maaelu, põllumajandus ja toiduainetetööstus.....	12
2.2.3 Tegevusvaldkond - Kalandus	16
2.2.4 Ülevaade avalike teenuste kvaliteedi parandamisest ja organisatsiooni arendamisest.....	18
2.3 MINISTRI HINNANG SISEKONTROLLISÜSTEEMI KOHTA JA ÜLEVAADE RIIGIRAAMATUPIDAMISKOHUSTUSLASE TEGEVUSEST SISEAUDITI KORRALDAMISEL	20
2.3.1 Hinnang sisekontrollisüsteemi kohta.....	20
2.3.2 Ülevaade riigiraamatupidamiskohustuslase tegevusest siseauditi korraldamisel	20
2.4 ÜLEVAADE PÕLLUMAJANDUSMINISTEERIUMI VALITSEMISALAS OLEVATE ÄRIÜHINGUTE, SIHTASUTUSTE JA MUUDE ISIKUTE KOHTA.....	22
2.4.1 Äriühingud	22
2.4.2 Sihtasutused	22
2.4.3 Muud isikud.....	23
2.5 VALITSEMISALA RIIGIASUTUSTE NIMEKIRI.....	28
3. RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE	30
3.1 TEGEVJUHTKONNA DEKLARATSIOON	30
3.2 BILANSS	31
3.3 TULEMIARUANNE	32
3.4 EELARVE TULUDE JA KULUDE TÄITMISE ARUANNE INSTITUTSIOONIDE JÄRGI.....	33
3.5 RAHAVOOGUDE ARUANNE.....	38
4. LISAD RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDELE	40
4.1 LISA 1. RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDE KOOSTAMISEL KASUTATUD ARVESTUSMEETODID JA HINDAMISALUSED.....	40
4.1.1 Arvestuse alused.....	40
4.1.2 Varade ja kohustuste jaotus lühi- ja pikaajalisteks	40
4.1.3 Raha ja raha ekvivalendid.....	40
4.1.4 Maksu-, lõivu-, trahvi- ja muud nõuded.....	40
4.1.5 Varud.....	41
4.1.6 Osalused sihtasutustes ja mittetulundusühingutes	41
4.1.7 Osalused tütarettevõtjates	41
4.1.8 Kinnisvarainvesteeringud	41
4.1.9 Materiaalne põhivara.....	41
4.1.10 Immateriaalne põhivara.....	42
4.1.11 Bioloogilised varad	42
4.1.12 Renditud varad.....	42
4.1.13 Sihtfinantseerimine.....	42

4.1.14 Välisvaluutas toimunud tehingute kajastamine	43
4.1.15 Maksude arvestus	43
4.1.16 Tulude arvestus	43
4.1.17 Netofinantseerimine riigieelarvest	43
4.1.18 Bilansipäevajärgsed sündmused	43
4.1.19 Arvestuspõhimõtete muutmine.....	44
4.2 LISA 2. TEHINGUD AVALIKU SEKTORI JA SIDUSÜKSUSTEGA	45
4.2.1 Nõuded ja kohustused	45
4.2.2 Tulud	46
4.2.3 Kulud.....	47
4.3 LISA 3. MAKSUD JA TRAHVID.....	50
4.3.1 Maksu-, lõivu-, trahvinõuded ja kohustused.....	50
4.3.2 Maksu-, lõivu- ja trahvitulu.....	51
4.4 LISA 4. MUUD NÕUDED JA KOHUSTUSED.....	52
4.5 LISA 5. VARUD.....	53
4.6 LISA 6. OSALUSED SIHTASUTUSTES JA MITTETULUNDUSÜHINGUTES	53
4.7 LISA 7. TÛTARETTEVÕTJAD	54
4.8 LISA 8. KINNISVARAINVESTEERINGUD.....	54
4.9 LISA 9. MATERIAALNE PÕHIVARA.....	56
4.10 LISA 10. IMMATERIAALNE PÕHIVARA	57
4.11 LISA 11. BIOLOOGILISED VARAD.....	57
4.12 LISA 12. BILANSIVÄLISED JA POTENTSAALSSED KOHUSTUSED	57
4.13 LISA 13. LAENUKOHUSTUSED	58
4.13.1 Järelejäänud tähtaja järgi.....	58
4.13.2 Laenukohustused perioodi lõpus.....	58
4.14 LISA 14. SAADUD JA ANTUD TOETUSED	59
4.14.1 Põhivara sihtfinantseerimine	60
4.16 LISA 15. MUUD TULUD.....	60
4.15 LISA 16. MÛÛDUD TOOTED JA TEENUSED.....	61
4.17 LISA 17. TÕÕJÕUKULUD.....	62
4.17.1 Erisoodustused.....	63
4.17.2 Maksud ja sotsiaalkindlustusmaksed.....	63
4.17.3 Keskmine töötajate arv.....	63
4.18 LISA 18. MAJANDAMISKULUD.....	64
4.19 LISA 19. MUUD TEGEVUSKULUD.....	65
4.20 LISA 20. PÕHIVARA AMORTISATSIOON JA ÜMBERHINDLUS	65
4.21 LISA 21. NETOFINANTSEERIMINE RIIGIEELARVEST	66
SISEAUDITI EEST VASTUTAVA ISIKU HINNANG PÕLLUMAJANDUSMINISTEERIUMI MAJANDUSAASTA ARUANDE ÕIGSUSE JA TEHINGUTE SEADUSLIKKUSE KOHTA.....	67
ALLKIRJAD MAJANDUSAASTA ARUANDELE	69

1. SISSEJUHATUS

1.1 Lühiajalugu ja põhiülesanded

Põllumajandusministeerium alustas oma tegevust aastal 1918, kui moodustati Eesti Vabariik. Põllumajandusministeeriumi asutamise ajaks loetakse 12. novembrit 1918. aastal, kui pärast okupatsioonivägede lahkumist Maanõukogu Vanematekogu otsusega määrati põllutöö- ja toitlusministriks doktor Jaan Raamot. Läbi aegade on Eesti põllumajandust juhtinud 47 põllumajandusjuhti-ministrit. Alates 2007. aasta aprillist juhib ministeeriumi Helir-Valdor Seeder.

Põllumajandusministeerium tegutseb Vabariigi Valitsuse 30. juuli 2004. a määruse nr 264 Põllumajandusministeeriumi põhimäärus alusel ning on valitsusasutus, mis täidab seadusest tulenevaid ja Vabariigi Valitsuse poolt seaduse alusel antud ülesandeid oma valitsemisalas.

Põhimääruse kohaselt kuulub Põllumajandusministeeriumi valitsemisalasse maaelu poliitika, põllumajanduspoliitika, kalanduspoliitika kalamajandust puudutava osa ja põllumajandustoodete kaubanduspoliitika kavandamine ja elluviimine, toidu ohutuse ja nõuetekohasuse tagamise korraldamine, loomatervise ja -kaitse ning taimetervise ja -kaitse alase tegevuse koordineerimine, põllumajandusteadus- ja arendustegevuse ning põllumajandushariduse korraldamine ja vastavate õigusaktide eelnõude koostamine.

Põhimäärusest tulenev ministeeriumi tegevuse eesmärk:

Luaa tingimused Eesti maaelu, põllu- ja kalamajanduse jätkusuutlikuks ja mitmekesiseks arenguks, tagada ohutu ja nõuetekohane toit ja sööt, hea loomatervise ja -kaitse ning taimetervise ja -kaitse alane olukord maaelu-, põllumajandus- ja kalanduspoliitika väljatöötamise, elluviimise ja tulemuste hindamise ning toiduohutuse, loomatervise ja -kaitse ning taimetervise ja -kaitse nõuete väljatöötamise ja rakendamise korraldamise kaudu.

Põhimäärusest tulenevad ministeeriumi põhiülesanded:

- arengukavade väljatöötamine, nende rahastamise ja elluviimise korraldamine ning hindamine;
- koostöö arengukavade väljatöötamisel teiste ministeeriumidega;
- õigusaktide eelnõude väljatöötamine, tagada nende vastavus põhiseadusele ja seadustele ning täita õigusaktidega määratud ülesanded;
- rahvusvahelise koostöö korraldamine, Euroopa Liidu otsustusprotsessides osalemine.

Ministeeriumi juhib põllumajandusminister. Kantsler juhib ministeeriumi struktuuriüksuste, välja arvatud siseauditi osakonna tööd, koordineerib ministeeriumi valitsemisalas olevate valitsusasutuste ja ministeeriumi hallatavate riigiasutuste tegevust ja korraldab ministeeriumi asjaajamist. Kantsler juhib vahetult asekanterite tööd. Ministeeriumi koosseisus on maaelu- ja kalanduspoliitika asekanterli, põllumajandus- ja kaubanduspoliitika asekanterli, toiduohutuse asekanterli ning välissuhete ja arenduse asekanterli ametikoht.

Osakondade tööd juhivad osakonnajuhatajad, kes tagavad osakondadele pandud ülesannete õiguspärase, täpse ja tähtaegse täitmise. Ministeeriumi struktuuri kuuluvad väljaspool struktuuriüksusi ministri nõunikud, ministeeriumi nõunikud ja kantsleri ja asekanstlerite vanemabid. Ministri nõunikud alluvad vahetult ministrile, kes nimetab nad ametisse ja vabastab ametist. Ministeeriumi nõunikud alluvad vahetult kantslerile, kes nimetab nad ametisse ja vabastab ametist. Ministri nõuniku ja ministeeriumi nõuniku ülesanded ja alluvus määratakse nõuniku ametijuhendiga, mille kinnitab minister või kantsler. Osakondade koosseisu võivad kuuluda vastavalt osakonna põhimäärusele bürood.

1.2 Põllumajandusministeeriumi osakonnad ja nende põhiülesanded

Põhiosakonnad:

1. Maaelu arengu osakond – põhiülesanne on kavandada ja ellu viia maaelu poliitikat.
2. Kalamajandusosakond – põhiülesanne on kavandada ja ellu viia kalanduspoliitikat.
3. Kaubanduse ja põllumajandussaadusi töötleva tööstuse osakond – põhiülesanne on kavandada ja ellu viia põllumajandustoodete kaubanduspoliitikat.
4. Põllumajandusturu korraldamise osakond – põhiülesanne on kavandada ja ellu viia põllumajanduspoliitikat.
5. Taimetervise osakond – põhiülesanne on kavandada arengusuunad taimekaitse, taimetervise, sordikaitse, seemne- ja taimse paljundusmaterjali, mahepõllumajanduse, väetiste kasutamise ja sööda tootmise valdkonnas.
6. Toidu- ja veterinaarosakond – põhiülesanne on kavandada arengusuunad toiduohutuse, loomatervise ja -kaitse ning põllumajandusloomade aretuse valdkonnas.
7. Teadus- ja arendusosakond – põhiülesanne on välja töötada ministeeriumi tegevusvaldkonnas riiklikke teadus- ja arendusprogramme ning korraldada nende täitmine.

Tugiosakonnad:

1. Siseauditi osakond – Osakonna põhiülesanne on teostada siseauditeid ministeeriumis ja ministeeriumi valitsemisala asutustes, et anda sõltumatu hinnang nende tegevuse seaduslikkuse, sihipärasuse, säästlikkuse, tõhususe, mõjususe ja sisekontrollisüsteemi toimimise kohta, koordineerida ministeeriumi ja ministeeriumi valitsemisala siseauditi tööd ning teha ettepanekuid sisekontrollisüsteemide täiustamise kohta.
2. Personaliosakond – põhiülesanne on korraldada ja koordineerida ministeeriumi ja tema valitsemisala riigiasutuste personalitööd ja koolitustegevust.
3. Õigusosakond - põhiülesanne on koordineerida ministeeriumi õigusloomet, osaleda õigusaktide eelnõude väljatöötamises, tagada väljatöötatavate õigusaktide eelnõude omavaheline seostatus ning vastavus põhiseadusele ja seadustele, korraldada õigusaktide eelnõude menetlemist ja Vabariigi Valitsusele esitamist, ministeeriumile kooskõlastamiseks esitatud eelnõude kooskõlastamist ja ministeeriumi esindamist kohtuorganites ning nõustada ministeeriumi õigusküsimustes.
4. Välissuhete ja eurokoordinatsiooni osakond – põhiülesanne on korraldada ja koordineerida ministeeriumi ja tema valitsemisala tegevust Euroopa Liidu otsustusprotsessis ja rahvusvahelises koostöös osalemisel, koordineerida välisabiprojektide ettevalmistamist ja kontrollida nende täitmist.
5. Haldusosakond – põhiülesanne on korraldada ja koordineerida ministeeriumi ja tema valitsemisala asjaajamist, ministeeriumi valitsemisel oleva riigivara haldamist ja arvestust, riigihankeid, infotehnoloogia haldamist ja arendamist, üldist kriisireguleerimist, riigi tegevusvarude soetamist ja hoidmist, korraldada riigisaladuse kaitse alast tegevust ning pidada arhiivi.

6. Avalike suhete osakond - põhiülesanne on teavitada avalikkust ministeeriumi tegevusest.
7. Finantsosakond – põhiülesanne on korraldada ja koordineerida ministeeriumi ja tema valitsemisala eelarvestamist, raamatupidamisarvestust ja finantsaruandluse koostamist.

1.3 Põllumajandusministeeriumi valitsemisala strateegilised alused aastal 2007

Põllumajandusministeeriumi valitsemisala MISSIOON on:

Tagame konkurentsivõimelise põllumajandus- ja kalandussektori ning aitame kaasa maapiirkondade arengule!

Põllumajandusministeeriumi valitsemisala VISIOON on:

Eestis on elujõuline konkurentsivõimelise põllu- ja kalamajandusega maapiirkond, mis tagab ohutu toidu ja tarbijate rahulolu.

Põllumajandusministeeriumi valitsemisala põhitegevusvaldkonnad:

1) Toiduohutus, taimetervis ning loomade tervishoid

Alavisioon: Terve inimene, terve ja kaitstud loom, ohutum keskkond.

2) Maaelu, põllumajandus ja toiduainetetööstus

Alavisioon: Kõrge elukvaliteediga jätkusuutlik maaelanikkond.

3) Kalandus

Alavisioon: Kõrge elukvaliteediga jätkusuutlik kalurkond.

Põllumajandusministeeriumi valitsemisala tugitegevusvaldkond:

5) Valitsemisala organisatsiooni arendamine

Alavisioon: Riiklikult ja rahvusvaheliselt tunnustatud administratsioon, kes suudab täita partnerite kaasabil püstitatud strateegilisi eesmärke!

Tegevuste aluseks olnud olulisemad strateegilised siseriiklikud alused:

Riigi eelarvestrateegia 2007-2010;

Vabariigi Valitsuse tegevusprogramm 2007-2011;

Säästev Eesti 21;

Eesti maaelu arengukava 2007-2013;

Euroopa Kalandusfondi 2007-2013 rakenduskava;

Riiklik struktuurivahendite kasutamise strateegia 2007-2013;

Biomassi ja bioenergia kasutamise edendamise arengukava aastateks 2007-2013 ja selle rakendusplaan;

„Põllumajanduskultuuride geneetilise ressursi kogumine ja säilitamine arengukava aastateks 2007-2013” ja selle rakendusplaan;

Arengukava “Eesti toit”;

Riiklik programm „Põllumajanduslikud rakendusuuringud ja arendustegevus aastatel 2004-2008”;

„Eesti mahepõllumajanduse arengukava aastateks 2007-2013 ja selle rakendusplaan”;

„Eesti põllumajandusteaduste arengukava aastateks 2007-2013 ja selle rakendusplaan”.

2. TEGEVUSARUANNE

2.1 Ülevaade riigiraamatupidamiskohustuslase tähtsamatest majandusnäitajatest

Põllumajandusministeeriumi valitsemisalas on peale ministeeriumi kokku 26 iseseisva majandusüksusena tegutsevat riigiasutust – 3 valitsusasutust ja 23 hallatavat asutust, sh 3 muuseumit ja 13 maaparandusbürood (vt riigiasutuste nimekiri lk 28).

	(tuhandetes kroonides)				
	2007	2006	2005	2004	2003
Bilansi näitajad					
Varad aasta lõpus	1 977 376	1 815 133	2 270 264	1 360 100	1 063 813
Kohustused aasta lõpus	1 718 336	1 079 762	1 135 688	952 946	75 509
Riigieelarvesse kuuluv netovara aasta lõpus	259 040	815 168	1 195 512	444 788	996 951
Tulemiaruaande näitajad					
Tegevustulud	1 695 531	1 322 923	2 089 069	874 938	-
Tegevuskulud	-3 381 315	2 517 297	2 578 858	2 293 962	-
Tegevustulem	-1 685 784	-1 194 374	-513 091	-1 448 010	-
Finantstulud ja -kulud	11 384	1 658	24 852	8 645	-
Muud näitajad					
Töötajate keskmine arv	1 798	1 785	1 758	1 420	-
Asutuste arv (vt nimekiri)	27	27	27	27	-
Põhivarainvesteeringud	97 897	68 375	75 222	59 266	-
Eelarve ja selle täitmise näitajad					
Eelarve tulude maht	2 284 849	2 376 858	2 020 923	1 674 134	-
Eelarve tulude täitmine	1 930 481	1 613 470	1 356 413	1 646 073	-
Eelarve kulude maht	4 339 887	4 052 803	3 266 292	3 037 850	-
Eelarve kulude täitmine	3 326 480	2 798 274	2 255 508	2 401 345	-
Finantseerimistehingute maht	-210 162	208 799	98 258	-	-
Finantseerimistehingute täitmine	-36 724	-11 658	48 382	-	-

Võrreldes 2007. aastat 2006. aastaga võib märgata nii bilansi-, tulemiaruaande- kui ka eelarve näitajate juures suurenemise tendentsi.

Varade maht on võrreldes 2006. aastaga kasvanud 8,9% ehk 162 243 tuhande krooni võrra, kohustuste maht on kasvanud 59% ehk 638 574 tuhande krooni võrra. Kohustuste hulgas moodustab kõige suurema osa sihtfinantseerimisega seotud kohustused kui ka saadud ettemaksed.

Võrreldes omavahel viimast nelja aastat on tegevustulud vaheldumisi nii kasvanud kui kahanenud. 2007. aastal kasvasid tegevustulud võrreldes 2006. aastaga 28,2% ehk 372 608 tuhande krooni võrra. Kuigi 2007. aastal märkimisväärset varade müügitulu ei saadud (kasum varade müügist vähenes 2007. aastal 93,5%), on tulude kasv põhjustatud rohkem saadud toetuste suurenemisest. Kogu tegevustulude mahust moodustavad saadud toetused 2007. aastal 93,3%, sellest Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ameti toetusteks saadud tulud summas 1 512 427 tuhat krooni. Saadud toetuste kogusummast moodustab välisabi vahendamine tegevuskuludeks suure osa ehk 84,2%.

Põhivarainvesteeringute maht 2007. aastal suurenes 43,2% võrra tehti mõned suured ja olulised investeeringud. Üheks suuremaks võib lugeda Veterinaar- ja Toidulaboratooriumi juurdeehitust maksumuses 23 500 tuhat krooni. Juurdeehitus oli vajalik keerulisemate ning eritingimusi nõudvate analüüside teostamiseks, mistõttu valitsevad tingimused ei olnud piisavad kõigi turvalisuse ja tööohutuse nõuete tagamiseks. Mitmetes valdkondades on Veterinaar- ja Toidulaboratoorium ainus labor Eestis, kus vajalikke uuringuid ja analüüse teostatakse ning kus on juba olemas oluline osa vajalikke seadmeid ja töötingimusi. Kuna sellistes kitsastes ja spetsiifilistes valdkondades on Veterinaar- ja Toidulaboratoorium ka rahvuslik referentlabor, siis on vajalik pidev meetodikate järgimine, mis lisab täiendavaid vajadusi ja kohustusi. Samuti uuendati ka laboriseadmeid, summas 6 349 tuhat krooni, tagamaks Veterinaar- ja Toidulaboratooriumi järjepideva tegevuse ja kvaliteetsete laboriuuringute teostamise.

2007. aastal tehti investeeringuid ka Põllumajandusuuringute Keskuses, kus juba 2006. aastal alustati karantiin-kasvuhoone ehituse planeerimisega. Kasvuhoone ehitamise vajadus tulenes otseselt Eesti Vabariigi liitumiselsetest kohustustest, mis võeti Euroopa Liiduga ühinemiseks. Karantiin-kasvuhoone on mõeldud Põllumajandusuuringute Keskuse taimetervise ja mikrobioloogia laboratooriumi põhiülesannete täitmiseks riikliku järelevalve korras läbiviidavate analüüside tegemisel. 2007. aastal oli kasvuhoone investeeringu kogumaksumus 16 580 tuhat krooni.

Suuremad infotehnoloogilised investeeringud 2007. aastal on teostatud Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ametis, kus soetati püsirohumaade infosüsteem ja tehti suuremahulisi täiendusi toetuste administreerimise infosüsteemidesse seoses uute käivitatud ja käivitataivate meetmetega, mis tulenevad Maaelu Arengukavast 2007-2013.

Olulistest uutest projektidest alustati 2007. aastal Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ametis uuele finantsarvestuse tarkvarale üleminemist ja ePRIA raamistiku ja põhiteenuste väljatöötamist.

Eelarve täitmise- ja tulemiaruanne näitajate vahe tuleneb erinevatest arvestuspõhimõtetest – eelarve täitmise näitajad on kassapõhised, tulemiaruanne on koostatud aga tekkepõhiselt, erandiks on riigilõivudest saadud tulud.

2.2 Ülevaade tegevuskavade täitmise aruandest

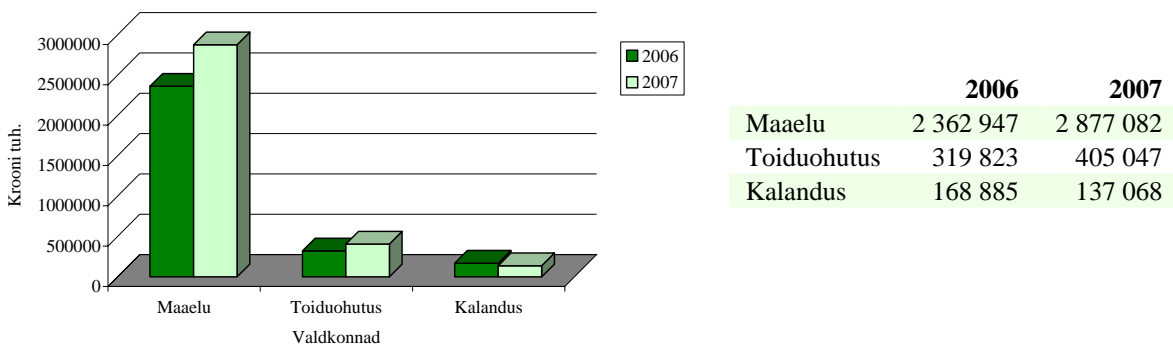
Põllumajandusministeeriumi haldusala võib tinglikult jaotada kolmeks põhi-tegevusvaldkonnaks: toiduohutus, taimetervis ning loomade heaolu ja tervishoid; maaelu, põllumajandus ja toiduainetetööstus ning kalandus.

Kogu valitsemisala kolme tegevusvaldkonna 2007. aasta eelarve ja tegelikud näitajad kokku on toodud allolevas tabelis.

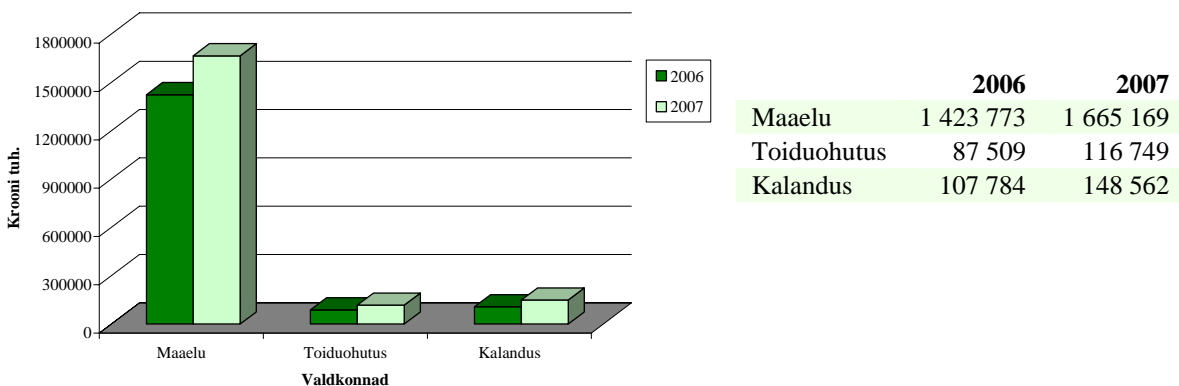
(kroonides)

Eelarve kulud	Tegelikud kulud	Eelarve finantseerimistingud	Tegelikud finantseerimistingud	Eelarve tulud	Tegelikud tulud
3 664 378 250	3 419 196 562	-210 162 000	-36 724 074	2 284 849 117	1 930 480 767

Põllumajandusministeeriumi valitsemisala tegelike **kulude** jagunemine tegevusvaldkondade vahel 2006. ja 2007. aastal

Põllumajandusministeeriumi valitsemisala tegelike **tulude** jagunemine tegevusvaldkondade vahel 2006. ja 2007. aastal.

2.2.1 Tegevusvaldkond - Toiduohutus, taimetervis ning loomadeheaolu ja tervishoid

(kroonides)

Eelarve kulud	Tegelikud kulud	Eelarve finantseerimis- tehingud	Tegelikud finantseerimis- tehingud	Eelarve tulud	Tegelikud tulud
410 840 292	405 046 806	-	-	117 874 337	116 749 103

Strateegilised eesmärgid:**1. Eesmärk: Parandada Eestis toodetava, töödeldava ja tarbitava toidu kvaliteeti!**

Indikaator nr 1: Elanikkonna toidutekkelistesse nakkushaigustesse haigestumiste arv 100 000 elaniku kohta aastas v.a välisreisid (eesmärk - vähendada): Kavandatud oli vähendada 2007 aastal 100 000 elaniku kohta toidutekkelistesse nakkushaigustesse haigestumiste arv 250-ni (2006. oli 303). Tegelikult siiski toidutekkelistesse haigustesse haigestumiste arv suurenes 303-lt (2006. a) 357-le 2007. aastal. Üheks haigestumiste arvu suurenemise põhjuseks võis lugeda muuhulgas reisimise suurenemist.

Indikaator nr 2: Loomade ja toidu kontrollimisel tuvastatud nõuetele mittevastavuste protsentuaalne osakaal teostatud kontrollide arvust (eesmärk-vähendada). Nõuetele mittevastavuste protsentuaalne osakaal teostatud kontrollide arvust oli kavandatud 2007aastaks 3,3%. Tegelik nõuetele mittevastavuste arv vähenes 3,4 %-lt (2006.a) 2,3 %-le (2007. aastal) ehk jõuti soovitud tulemini.

Indikaator nr 3: Loomse toidu kaudu inimesele levivate nakkushaiguste (BSE, skreipi, trihhinelloos) uuringute arv: kavandatud oli BSE: 2007 ja 2010- 100%; Lammaste ja kitsede skreipi 2007. aastal 55%; 2010- 85%. Trihhinelloos 2007 ja 2010- 100%, millest seedemethodil- 100%. Tegelik loomse toidu kaudu inimesele levivate nakkushaiguste uuringute arv oli: BSE- 95,8%; lammaste ja kitsede skreipi- 61,5%. Trihhinelloos- 99,9%, millest seedemethodil 96,4.

2. Eesmärk: Tagada loomade ja taimede vähemalt rahuldav tervislik seisund

Indikaator nr 1: Ohtlike loomataudidega: marutaudiga (s.h koduloomad) nakatunud loomade arv ja veiste enzootilise leukoosiga (VEL), veiste tuberkuloosiga (TBC), veiste brutselloosiga (BBR), lammaste brutselloosiga (OBR) tabandunud karjade arv. Kavandatud saavutusatemed aastaks 2007 olid: Marutaud 2007<100, sellest koduloomad 2007-20; VEL (karjad)2007-10; TBC (karjad) 2007 – 0; BBR (karjad)- 0; OBR (karjad)-0. Diagnoositud marutaudijuhtude arv vähenes 266 juhtumilt 2006a. 4/2 juhtumile 2007. Leukoosi leiti 3 juhul (ind. 10).

Indikaator nr 2: Nõuetele mittevastavate söödapartiide protsentuaalne osakaal riikliku järelvalve korras kontrollitud partiide arvust (eesmärk – vähendada); Kavandatud oli 2007-22%; 2010- 16%. 2007a. saavutati indikaatori saavutustase 22%.

Indikaator nr 3: Eriti ohtlikena klassifitseeritavate linnu- ja loomahaiguste diagnoositud juhtude kavandatud arv (suu- ja sõrataud, lindude gripp, sigade klassikaline katk jt): 2007-0; 2010-0. Tegelik juhtumite arv oli siiski 2, mille põhjustajaks taudipuhangud AS-s Abja Muna ja AS-s Tallegg. Kokku hukati üle 240 000 munakana. Taud levis farmidesse loodusest. 2008. aastal alustati ennetavat vaktsineerimist.

Indikaator nr 4: Tuvastatud uute ohtlike taimekahjustajate liikide arv; 2007 ja 2010< 10. Saavutati indikaatori saavutustase - 2007. aastal tuvastati üks uus ohtliku taimekahjustaja liik. Männiliike ohustav seenhaigus punavöötaud (*Mycosphaerella pini*) leiti musta männi puistust võetud okkaproovidest ja ka puistu läheduses olevas puukoolis. TTI alustas seiret

punavöötaudi levikust ülevaate saamiseks.

Indikaator nr 5: Tuvastatud nõuetele mittevastavuste protsentuaalne osakaal põllumajandussaaduste ja põllumajanduslikus tootmises kasutatavate tootmissisendite kvaliteedi ja ohutuse kontrollimiste arvust (eesmärk vähendada): 2007- 19%; 2010- 17%. Saavutati indikaatori saavutustase - põllumajandussaaduste ja põllumajanduslike tootmissisendite (taimekaitsevahendid, väetised, seeme ja paljundusmaterjal) nõuetele mittevastavuste protsentuaalne osakaal kontrollimiste arvust oli 6,7% .

3. Eesmärk: Suurendada ühiskonna teadlikkust antud valdkonnas

Indikaator nr 1: Tunnustatud mahepõllumajandustoodangu töötlemisega tegelevate ettevõtete osakaal toiduseaduse alusel tunnustatud ettevõtete arvust (eesmärk – suurendada). Indikaatori tase muutus: kavandatud tase 2007 oli 0,014, kuid järelevalve süsteemi muudatustest tulenevalt täpsustus andmebaas võrreldes varasemaga, mis mõjutas indikaatori näitu tunduvalt; tegelik ja saavutatav tase 2007- 0,002; 2010 -0,003.

Indikaator nr 2: Sektorile suunatud valitsemisala poolt korraldatud teabepäevade arv (eesmärk - suurendada): 2007- 50 teabepäeva aastas; 2010-55. Tegelik arv oli 4.

Indikaator nr 3: Nõustajatele korraldatud valdkonnaga seotud koolituste arv koos tagasiside küsitlusega: 2007- 5 koolitust; 2010- 7 koolitust. Tegelikult toimus 2007a-l 6 koolitust.

1. Meede - Info kättesaadavuse ja kvaliteedi parandamine

(kroonides)

Eelarve kulud	Tegelikud kulud	Eelarve finantseerimis- tehingud	Tegelikud finantseerimis- tehingud	Eelarve tulud	Tegelikud tulud
6 599 174	6 700 088	-	-	-	-

Meetme kulude eelarve ületäitmine on tingitud lähetuste ja ministeeriumi hoone majandamiskulude suurenemisega.

2. Meede - Järelevalvesüsteemi arendamine ja tõhustamine

(kroonides)

Eelarve kulud	Tegelikud kulud	Eelarve finantseerimis- tehingud	Tegelikud finantseerimis- tehingud	Eelarve tulud	Tegelikud tulud
379 667 571	372 833 253	-	-	117 874 337	116 749 103

Tulude osas on toimunud ülelaekumine Veterinaar- ja Toiduameti riigilõivude ja trahvide suurema laekumise arvelt. Tulude alatäitmine on põhjustatud Põllumajandusministeeriumi välisprojekti „GMO-de käitlemise ja järelevalve nõuetearendamine geneetiliselt modifitseeritud, traditsiooniliste põllumajanduskultuuride kooseksisteerimiseks” mittekäivitumisest ja Veterinaar- ja Toidulaboratooriumi prognoositust väiksema järelevalveanalüüside mahust, mis on tingitud VTA tellimuste vähenemisest.

Kulude osas on alatäitmine tingitud Põllumajandusministeeriumi toiduseirete, teavituskava ja tõlgete raames planeeritud vähem tellitud töödest.

3. Meede - Tõhusa õigusliku raamistiku tagamine

(kroonides)

Eelarve kulud	Tegelikud kulud	Eelarve finantseerimis- tehingud	Tegelikud finantseerimis- tehingud	Eelarve tulud	Tegelikud tulud
24 573 547	25 513 465	-	-	-	-

Meetme kulude eelarve ületäitmine on tingitud lähetuste ja ministeeriumi hoone majandamiskulude suurenemisega.

Olulised tegevused ja nende vahetud tulemused:

Antud valdkonna üheks oluliseks tegevuseks võib pidada andmebaasi loomist, mis sisaldab Eestis teostatud toitumise ja toidu tarbimise alaste uuringute tulemusi. Töötati välja andmebaasi kontseptsioon ja toimus ka andmebaasi arendamine. Toimus ka erinevate toidu tarbimisega seotud uuringute tellimine. Töötati välja riskihindamise aluseks oleva rahvastiku toitumise uuringu meetodika.

Kindlasti kuulus 2007. aasta oluliste tegevuste hulka EL otsustusprotsessis Eesti seisukohtade esitamine ja huvide kaitsmine. Üheks paljudest vahetutest tulemustest võib pidada EL tasandil saavutatud poliitilist kokkulepet pestitsiidide säästva kasutamise raamdirektiivi eelnõu osas, mis on kooskõlas ka Eesti huvidega. Kui eelnimetatud raamdirektiiv vastu võetakse, on ta aluseks taimekaitsevahendite säästva kasutamise riikliku tegevuskava loomisele. Komitoloogia protseduuri raames lisati direktiivi 66/401 söödakultuuride liikide loetellu idakitsehernes (*Galega orientalis*). Eesti taotles selle Eesti jaoks olulise mitmeaastase liblikõielise söödakultuuri lisamist direktiivi loetellu juba EL-ga liitumisläbirääkimistel.

Oluliseks tegevuseks võib pidada mahepõllumajanduse nõuete ja selle arengukavast tulenevate tegevuste tutvustamist ning tarbijaskonna teavitamist mahetoodangu eelistest. Teavituskampaaniad on hoogustanud mahepõllumajanduse arengut, suurenenud on mahepõllumajanduse seaduse alusel tunnustatud tootmisettevõtete arv ja mahepõllumajandusliku põllumaa pindala.

Eriti tulemusrikkaks võiks pidada metsloomade marutaudivastast suukaudset vaktsineerimist. Marutatudi tõrje oli tulemuslik ja haigust diagnoositi oodatust vähem. Eesmärgiks olnud eriti ohtlike loomataudide puudumine jäi saavutamata 2 Newcastle'i haiguse puhangu tõttu.

Osalus rahvusvahelises projektis "GMO-de käitlemise ja järelvalve nõuete arendamine geneetiliselt modifitseeritud, traditsiooniliste ja looduslike põllumajanduskultuuride kooseksisteerimiseks". Projekti raames saadud teadmiste alusel on kooskõlas EL-i ja rahvusvaheliste regulatsioonidega koostatud geneetiliselt muundatud põllumajanduskultuuride ja geneetiliselt muundamata põllumajanduskultuuride kooseksisteerimise nõuded, mis kehtestatakse seadusandlike õigusaktidega. Õigusaktide eelnõud on välja töötatud.

Alates 01.07.2007 koondati toidu ja söötade ohutuse järelvalvepädevus Veterinaar- ja Toiduametile. Sellega seoses mängisid olulist rolli uute järelvalveprotseduuride ning kontrollikavade väljatöötamine ja rakendamine.

2.2.2 Tegevusvaldkond - Maaelu, põllumajandus ja toiduainetetööstus

Maaelu, põllumajanduse ja toiduainetetööstuse tegevusvaldkond hõlmab

(allkirjastatud digitaalselt)

Kantsler

Põllumajandusministeeriumi valitsemisalas ÜPP kujundamises osalemist ja selle elluviimist, Eesti maaelu arengukava ja riigiabi vastavate meetmete väljatöötamist ja rakendamist, põllumajandussaaduste tootmise, töötlemise ja kaubanduse reguleerimist, sordi- ja tõuaretust, maaparanduse korraldamist, maapiirkonna ettevõtluse ja elukeskkonna arengu suunamist, koolitus-, nõuande- ja teadustegevuse arendamist ning sektori ja maakultuuri ajalugu jäädvustavate muuseumide tegevust.

Tegevusvaldkonna arenguvision:

Kõrge elukvaliteediga jätkusuutlik maaelanikkond!

(kroonides)

Eelarve kulud	Tegelikud kulud	Eelarve finantseerimis-tehingud	Tegelikud finantseerimis-tehingud	Eelarve tulud	Tegelikud tulud
3 124 216 747	2 877 081 656	-210 162 000	-36 724 074	2 092 453 918	1 665 169 256

Strateegilised eesmärgid

1. Eesmärk: Parandada põllumajandussektori konkurentsivõimet

Indikaator nr 1: Netolisandväärtuse juurdekasv aastas keskmiselt töötaja ühiku kohta (eelnenud aastaga võrreldes, %) põllumajanduses (FADN andmetel): Kavandatud juurdekasvuks oli 2005/2006 aastal 5%; 2010-ks kasvanud alates aastast 2005 25%. Tegelik netolisandväärtuse juurdekasv 2005/2006a. oli FADN ettevõtete andmete põhjal keskmiselt töötaja ühiku kohta põllumajanduses 5,5%. Sellele suurenemisele aitas kaasa muuhulgas ka väljamakstud toetussummade kasv, kuna tootmissisendite hindade (eelkõige elektrienergia ja mootorikütused) kasv oli suurem kogutoodangu väärtuse kasvust. Mõju avaldasid ka põllumajandustootjate arukad otsused, suunates ettevõtjatulu vähenemise arvel vahendeid pigem töötasude ja investeringute suurendamiseks võrreldes 2005. aastaga.

Indikaator nr 2: Toiduainetööstuse lisandväärtus töötaja kohta (juurdekasvu protsent võrreldes eelnenud aastaga): kavandatult 2007- 5% võrreldes aastaga 2006; 2010 kasv 25% võrreldes aastaga 2005. 2007. aasta tegelik lisandväärtuse kasv töötaja kohta võrreldes 2006. aastal oli 22%. Ootamatult suure lisandväärtuse kasvu põhjuseks oli suuresti hinnatõus nii sise- kui välisturul.

Indikaator nr 3: Mahetoodete turuosa aastas; kavandatult 2007- 0,5%; 2010-1,8%. Ekspert hinnangu kohaselt saavutati 2007a-k kavandatud indikaatori tase 0,5%.

Indikaator nr 4: Korrastatud (st rekonstrueeritud ja uuendatud) maaparandussüsteemide pind aastas (ha): kavandatult oli 2007- 10 000 ha; 2010- (k.a aastaga 2007) 55 000 ha. Tegelikult korrastati 2007. aastal põllumajandusmaal ja erametsamaal maaparandussüsteeme 6650 hektaril. Kuna maaparandussüsteemide korrastamine on suhteliselt suures sõltuvuses toetustes, siis soovitud indikaatori tasemeni mittejõudmise tingis kalendriaasta lahknevus vastavate toetusmeetmete avanemisest (RAK meetme 3.4 taotlusvoor toimus 2006. aastal ja MAK meetme 1.8 taotlusvoor 2007. aasta lõpus), mitmete suurte objektide käikuandmise edasilükkumine 2008. aastasse ning maaparandusele prognoositust vähem ja juurdepääsuteedele rohkem taotletud toetustest.

2. Eesmärk: Säilitada traditsioonilised põllumajandusmaastikud ja puhas keskkond

Indikaator nr. 1: Põllumajanduslikult majandatav maa (ha): kavandatud indikaatorid olid 2007- 827 000 ha; 2010- 838 000 ha. Toetudes PRIA andmetele maksti 2007. aastal ühtset pindalatoetust heakskiidetud taotluste põhjal 832 091 hektarile (2006.a oli 811 603 ha).

Indikaator nr 2: Põllumajanduslikult majandatav maa vähem soodsates piirkondades (ha): 2007- 345 000ha; 2010-350 000. 2007. aastal taotleti toetust 339 655 hektarile ja määrati 332 750 hektarile.

Indikaator nr 3: Mahepõllumajanduslikult majandatav maa (ha) (eesmärk-suurendada); kavandatult oli 2007-80 000 ha; 2010- 95 000 ha. Soovitud 2007a. indikaatori saavutustase saavutati - 2007. a lõpuks oli mahepõllumajanduslikult majandatavat maad 81 000 ha.

3. Eesmärk: Tagada põllumajandusest sõltuvate piirkondade tasakaalustatud areng ning parandada elukeskkonda maal

Indikaator nr 1: Hõivatud valla elanikud töötavad samas vallas (% hõivatud valdade elanike arvust): kavandatult 2007- 51%; 2010- 55%. Baasandmed põhinesid varasemal uuringul, mida viimase aasta kohta ei koostatud ja seega ei olnud võimalik ka toimunud muutusi kaardistada. Edaspidi vastav indikaator valitsemisala arengukavas asendatud maapiirkonna tööhõive määraga, mis 2006.aastal oli 57,7 ja 2010. aastal on kavandatud 59.

Indikaator nr 2: LEADER gruppidega kaetud ala maapiirkonnas/valdades ja väikelinnades elanike arvuga kuni 4000 (%): 2007- 70%; 2010- 100%. Kohalikud tegevusgrupid (24) hõlmavad 181 omavalitsusüksust, nendega on hõlmatud ligikaudu 93% maapiirkonnast, ehk kavandatud Leader gruppidega kaetus on toimunud loodetust tulemuslikumalt.

1. Meede - Majandustegevuse mitmekesistamine ja elukeskkonna parandamine maapiirkondades

<i>(kroonides)</i>					
Eelarve kulud	Tegelikud kulud	Eelarve finantseerimis-tehingud	Tegelikud finantseerimis-tehingud	Eelarve tulud	Tegelikud tulud
138 144 918	141 616 988	-	-	98 043 654	88 623 271

MAK tehnilise abi vahendeid kasutatud vähem, kuna 2007. aasta eelarvevahendite kasutamise koondkava kinnitati septembris, varem polnud võimalik vastavaid vahendeid kasutada. Meetme kulude ja tulude eelarve alataitmine on tingitud MAK TA meetme planeeritud ja tegelike tegevuste erinevusest, välisprojektide Interreg (bioenergeetika), Transition Facility (kalandus) ja TF Twinning Light (ÜPP) ei käivitunud.

2. Meede - Põllumajanduskeskkonna ja - maastike säilitamine

<i>(kroonides)</i>					
Eelarve kulud	Tegelikud kulud	Eelarve finantseerimis-tehingud	Tegelikud finantseerimis-tehingud	Eelarve tulud	Tegelikud tulud
652 367 756	739 479 714	-	-	544 344 328	519 199 121

2007. aasta eelarve kulude täitmine on suurem eelarvest 2006. aastast ületulevate summade, RAK meetme 2006 a. ületulevate summade ja 2007. aasta KIK-lt saadud toetuste arvelt. Tulude vähemlaekumine RAK TA meetme 5.2 ja MAK TA 2007-2013 planeeritud ja tegelike laekumiste erinevusega.

3. Meede - Põllumajandustootmise konkurentsivõime tõstmine ja piirkondlike erisusi arvestava majandustegevuse toetamine

(kroonides)

Eelarve kulud	Tegelikud kulud	Eelarve finantseerimis- tehingud	Tegelikud finantseerimis- tehingud	Eelarve tulud	Tegelikud tulud
2 333 704 073	1 995 984 954	-210 162 000	-36 724 074	1 450 065 936	1 057 346 864

Tulude osas on ületäitmine, kuna muuseumites ürituste läbiviimisest laekus rohkem tulu, laekumisi tuli ka erinevatelt fondidelt (EAS, KIK, Eesti Kultuurkapital). Jõudluskontrolli Keskusel ja Põllumajandusuuringute Keskusel laekus majandustegevusest laekuvat tulu rohkem. Põllumajandusministeeriumi tulude alalaekumine on põhjustatud varade müügitehingute ärajäämise tõttu.

Kulude osas oli ülelaekumine muuseumitel 2006. aastast ületulevate summade arvelt, toetuste arvelt erinevatelt fondidelt (EAS, KIK, Eesti Kultuurkapital), Jõudluskontrolli Keskusel 2006. aastast ületulevate summade arvelt, majandustegevusest laekuvate tulude arvelt ja Põllumajandusuuringute Keskusel majandustegevusest laekuvate tulude arvelt. Kulude alalaekumine Põllumajandusministeeriumil MAK TA meetme planeeritud ja tegelike tegevuste erinevusega ning projekti „Eesti Toit”, tegevusvaru, auditi, bioenergeetika ja turu-uuringute raames telliti töid planeeritust vähem.

Olulised tegevused ja nende vahetud tulemused:

Põhiliseks tegevuseks antud valdkonnas võib pidada Eesti maaelu arengukava 2007 - 2013 raames vastavate rakendusaktide eelnõude ettevalmistamist ning juba rakendunud meetmete seiret.

MAK 1. telje meetmetest käivitusid järgmised meetmed: nõuandesüsteemi ja –teenuste toetus, investeeringud mikropõllumajandusettevõtete arendamiseks, investeeringud loomakasvatusehitistesse, põllu- ja metsamajanduse infrastruktuuri toetus. Nimetatud meetmed aitavad kaasa põllumajanduse ja metsanduse konkurentsivõime parandamisele.

2007. aastal võrreldes kavandatuga ei käivitunud ja lükkusid edasi järgmised kavandatud meetmed: põllumajandustoodetele ja mittepuidulistele metsandussaadustele lisandväärtuse andmine, noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamise toetus, koolitus- ja teavitustegevuste toetus, Natura 2000 toetus erametsamaale, kiviaia rajamise ja taastamise toetus, maapiirkonnas majandustegevuse mitmekesistamise toetus. Meetmete viibimine oli põhjustatud Euroopa Komisjoniga läbirääkimiste protsessi pikenedamisest ning põhjalikumast sotsiaalpartnerite kaasamisest meetmete välja töötamise protsessis.

MAK 2. telje meetmetest käivitusid järgmised meetmed: ebasoodsamate piirkondade toetus, Natura 2000 toetus põllumajandusmaale, ohustatud tõugu looma pidamise toetus, poolloodusliku koosluse hooldamine. Vastavad meetmed on suunatud keskkonna ja paikkonna parandamisele. Eesti maaelu arengukava 2007-2013 raames valmistati ette vastavad rakendusaktide eelnõud ja teostatakse seiret järgmiste toetusmeetmete osas: ebasoodsamate piirkondade toetus, Natura 2000 toetus põllumajandusmaale, poollooduslike koosluste hooldamise toetus Natura 2000 aladel, ohustatud tõugu looma kasvatamise toetus.

MAK 3. telje meetmetest käivitusid külade uuendamise ja arendamise toetusmeede, mis on suunatud maapiirkondade elukvaliteedi parandamisele.

Antud valdkonna edendamise eesmärgil toimusid ka ettevalmistused sujuvamaks otsemaksele üleminekuks eelkõige õigusaktide väljatöötamise kaudu. Ühtsele otsemaksele ülemineku ettevalmistamiseks käivitus Saksa koostööpartneritega kergmestimisprojekt.

Esialgelt 2007.aastaks kavandatud sekkumiskokkuostu aga ei rakendatud, kuna teravilja hinnad maailmaturul tagasid põllumajandustootjale sissetuleku seda abimeedet kasutamata.

Loodud põllumajanduslike testettevõtete võrgustiku kaudu jätkati 2007 aastal andmebaasi andmete kogumist ja kogutud andmete analüüsi, mille tulemusi tutvustati ka avalikkusele. Protsessi käigus toimus kvaliteetsema tulemuse saavutamiseks vastav andmetekogujate väljaõpe ja informeerimine. Samuti arendati andmete kogumise, edastamise ja kontrollimise ning ka andmebaasi infotehnoloogilisi lahendusi. Edasi arendati ka sektori majandusliku seisundi analüüsi kasutades põllumajanduslike testettevõtete andmebaasi.

Oluliseks tegevuseks võib pidada valitsemisalas ka agrometeoroloogiliste prognooside ja kokkuvõtete koostamist, mil kvartaalsed aruanded põllumajandussektori tegevuse kohta (kättesaadaval ministeeriumi veebilehel) sisaldavad ka agrometeoroloogilist taustinformatsiooni.

Oluline osa valdkonna edendamisel on kinlasti erinevate valdkonlike arengukavade koostamisel ja rakendamisel. 2007-ndal aastal töötati välja ja kinnitati "Põllumajandusteade arengukava aastatel 2007-2013" ning jätkus riiklikust programmist "Põllumajanduslikud rakendusuringud ja arendustegevus aastatel 2004-2008" tulenevate tegevuste koordineerimine ning vastav teavitustegevus. Samuti töötati välja ja rakendati arengukava "Põllumajanduskultuuride geneetilise ressursi kogumine ja säilitamine aastateks 2007-2013" jätkuprogramm. 2007-ndaal aastal alustati riikliku programmi "Põllumajanduslikud rakendusuringud ja arendustegevus aastateks 2009 - 2013" väljatöötamist.

Oma määratletud rolli on valitsemisalas täitnud ka valdkonna muuseumite tegevus, kogude tutvustamine ja propageerimine. Valdkonna muuseumites on kokku eksponeeritavate museaalide arv kasvanud 2807 eksponaadini, muuseumikülastajate arv 71129 inimeseni ja avalikkusele suunatud ürituste arv 220 ürituseni aastas.

2.2.3 Tegevusvaldkond - Kalandus

Kalanduse tegevusvaldkond hõlmab Põllumajandusministeeriumi valitsemisalas vesiviljeluse, kala- ja vesiviljelussaaduste tootmise, töötlemise ja turustamise koordineerimist, kutselise kalapüügi korraldamist ning Euroopa Liidu ühise kalanduspoliitika rakendamist (sh Eesti kalanduse strateegia ja riigiabi vastavate meetmete väljatöötamist ja rakendamist). Kalanduse tegevusvaldkonnaga on tihedalt seotud ka Põllumajandusministeeriumi valitsemisalas olev veterinaar- ja toidukontroll.

Kalavarude kaitse ja haldamine, harrastuskalandus, kalanduse järelevalve, kalavarude taastootmine ja kalapüügi võimsuse haldamine kuulub Keskkonnaministeeriumi valitsemisalasse.

(kroonides)

Eelarve kulud	Tegelikud kulud	Eelarve finantseerimistehtingud	Tegelikud finantseerimistehtingud	Eelarve tulud	Tegelikud tulud
129 321 211	137 068 100	-	-	74 520 862	148 562 408

Tegevusvaldkonna arenguvision:

Kõrge elukvaliteediga jätkusuutlik kalurkond!

Strateegilised eesmärgid:

1. Eesmärk: Parandada kalandussektori konkurentsivõimet ja tagada selle jätkusuutlikkus

Indikaator nr 1: Vesiviljeluse toodangu maht aastas (t): 2007- 600t; 2010- 1000t. Ekspert hinnangu kohaselt ulatus 2007 a. tootmine 600t-ni.

Indikaator nr 2: Kogu kalalaevastiku GT ja kW: 2007- 28083 GT, 78689 kW; 2010-26006 GT, 73693 kW. Kalalaevade registri kohaselt on hetkeseis 20 200 GT ja 61 000 kW (2006. oli 28922 GT; 80 639 kW). Selgitus mõõdiku muudatuse kohta: mõõdik on täpsustunud - laevade arv ei ole täpne näitaja, kuna nende võimsused ja mahutavused võivad olla väga erinevad.

2. Eesmärk: Tagada kalandusest sõltuvate piirkondade tasakaalustatud areng

Indikaator nr 1: Kalatoodete osakaal toiduainete tootmises kavandatuna: 2007-11,5%; 2010-13%. Tegelik kalatoodete osakaal toiduainete tootmises 2007. aastal oli 7%. Kalatoodete osakaalu vähenemise tingis muuhulgas toiduainete hinna kallinemine.

Indikaator nr 2: Kalanduses hõivatud isikute keskmine sissetulek võrreldes Eesti keskmisega: 2007-65%; 2010-80%. Tegelik tase 2007. aastal oli 75%. Loodetust parem tulemus üheks põhjuseks oli surve pikaajalisteks töölepinguteks vältimaks suurevat tööjõuvoolavust.

Indikaator nr 3: Kutseliste kalurite arv: 2007-2800; 2010-2400. Tegelik tase 2007. aastal oli 2700. Kalurite arvu vähenemine on tingitud jätkuvast protsessist muuta kalapüügitegevus efektiivsemaks.

1. Meede - Kalanduspiirkondade jätkusuutliku arengu toetamine

(kroonides)

Eelarve kulud	Tegelikud kulud	Eelarve finantseerimistehingud	Tegelikud finantseerimistehingud	Eelarve tulud	Tegelikud tulud
14 766 668	9 383 515	-	-	5 753 434	27 656 304

2. Meede - Kalapüügi arendamine

(kroonides)

Eelarve kulud	Tegelikud kulud	Eelarve finantseerimistehingud	Tegelikud finantseerimistehingud	Eelarve tulud	Tegelikud tulud
35 459 337	68 645 316	-	-	18 469 811	41 978 440

3. Meede - Kalaturukorralduse ja ühistegevuse arendamine*(kroonides)*

Eelarve kulud	Tegelikud kulud	Eelarve finantseerimistehtingud	Tegelikud finantseerimistehtingud	Eelarve tulud	Tegelikud tulud
31 053 092	8 092 247	-	-	15 249 503	25 976 168

4. Meede - Töötlemise ja vesiviljeluse arendamine*(kroonides)*

Eelarve kulud	Tegelikud kulud	Eelarve finantseerimistehtingud	Tegelikud finantseerimistehtingud	Eelarve tulud	Tegelikud tulud
48 042 114	50 947 022	-	-	35 048 114	52 951 496

Kalanduse meetmete kulude eelarve alatäitmine on tingitud asjaolust, et Kalanduse rakenduskava ei käivitunud. Meetme tulude eelarve ületäitmine on tingitud kalapüügiõiguse tasu suuremast laekumisest ja kalanduse tehnilise meetme ettemaksuga Euroopa komisjonilt.

Olulised tegevused ja nende vahetud tulemused:

2007. aasta jooksul kinnitati Eesti Kalanduse strateegia 2007-2013 (märts 2007) ja Euroopa kalandusfondi rakenduskava (Eesti) 2007-2013 (detsember 2007). Kuna Euroopa kalandusfondi rakenduskava 2007-2013 kinnitati detsembris 2007, siis sellest tulenevalt mitmete kalandusmeetmete käivitumine lükkus 2008. aastasse. Jätkuvalt panustati 2007a. jooksul kalapüügivõimaluste jaotuse paremale korraldusele ning paremale kontrollile kalapüügi üle.

2.2.4 Ülevaade avalike teenuste kvaliteedi parandamisest ja organisatsiooni arendamisest

Parema administratiivse suutlikkuse tõhustamiseks jätkati veelgi süvendatumalt eeltööd valitsemisala arengukava juurde soovitusliku elemendina kuuluva valitsemisala organisatsiooni arengukava koostamise eeltööga, mis põhines peamiselt hetkeolukorra kaardistamiseks vajalike uuringute teostamisel ja nende analüüsil. Muuhulgas valmistati ette ka valitsemisala arengukava koostamise juhend (kinnitamata). 2007. aastal viidi Põllumajandusministeeriumi valitsemisalas esmakordselt läbi riskide hindamine. Selle tulemusel selgusid eriti kõrgeks hinnatud riskid, mille maandamistegevusi on arvestatud ka valitsemisala arengukavas 2009-2012. Läbipaistvama palgasüsteemi tagamiseks alustati 2007. aastal ministeeriumis ametikohtade hindamise protsessiga, mille käigus jõudis hindamiskomisjon läbianalüüsida enamus ministeeriumi ametikohti. Ministeeriumis võeti 2007. kasutusele grupitöövahendi Lotus Notes võimalused, mille abil on lihtsustatud ministeeriumi teenistujate suhtlemist saalide ja töövahendite broneerimises ja kasutuses. 2007. aasta lõpuks jõudis oma arengu lõppjärku ministeeriumi siseveebi ehk intraneti rakendus, mis osaliselt aitab edaspidi lahendada ministeeriumi ametnike kommunikatsiooni probleeme ja kergendab vajaliku info kättesaadavust. 2007. aastal panustati suures osas ka eeltööle asjaajamises eesmärgiga paberpõhise töökorralduse üleviimiseks digitaalseks.

Ministeeriumi ja hallatavate riigiasutuste seas viidi läbi küsitlused e-teenuste vajaduse väljaselgitamiseks peamiste huvigruppide esindajatega. Tehti järeldus, et ministeeriumi ja haldusala avalike teenuste parema toimimise tõhustamiseks on vajalik kesksete infotehnoloogia lahenduste arendus sarnase metoodika kohaselt ja nende konsolideerimine. Selleks luuakse ühtne arendusmetoodika ja arhitektuurinõuded. Samuti on eesmärgiks ministeeriumi ja haldusala infosüsteemide arendus ühtseks koosvõimeliseks tervikuks. 2007.aastal alustati ka IT arengukava koostamisega koostöös allasutuste esindajatega.

Üldiselt võib 2007. aasta tegevuskavas kavandatud tegevuste elluviimist hinnata positiivselt. Selleks, et kavandatu üle veelgi vahetumat kontrolli omada, on plaanis lähitulevikus tegevuskava lahti kirjutada detailsema tööplaanina (organisatsioonisisese töödokumendina), milles põhjal antakse tegevuste tegelikule teostusele vähemalt 2x aastas valdkondade põhiselt veel omakorda tulemuslikkuse hinnang.

2.3 Ministri hinnang sisekontrollisüsteemi kohta ja ülevaade riigiraamatupidamiskohustuslase tegevusest siseauditi korraldamisel

2.3.1 Hinnang sisekontrollisüsteemi kohta

Ministrina hindan Põllumajandusministeeriumi ning tema valitsemis- ja haldusala sisekontrollisüsteemi tõhusaks.

Tulenevalt organisatsiooni arengukavas sätestatust tagada eesmärgipärane ja säästlik finantsressursside juhtimine ning efektiivse sisekontrollisüsteemi toimimine on ühe olulise tegevusena 2007. aastal alustatud ettevalmistustega ühtse raamatupidamistarkvara SAP kasutuselevõtmiseks Põllumajandusministeeriumi valitsemisalas.

Alates 01.01.2008. aastast on tsentraliseeritud 13-ne piirkondliku maaparandusbüroo ning Maaparanduse Ehitusjärelvalve- ja Ekspertiisibüroo raamatupidamine Põllumajandusministeeriumisse. Alates 01.10.2007. aastast kasutab raamatupidamistarkvara SAP Põllumajandusuuringute Keskus ja 2008. aasta algusest ka Eesti Põllumajandusmuuseum. 2008. aasta jooksul on planeeritud raamatupidamistarkvara SAP juurutada nii Piimandusmuuseumis kui ka C. R. Jakobsoni Talumuuseumis, et nende asutuste raamatupidamine tsentraliseerida.

Põllumajandusministeeriumi ning tema valitsemis- ja haldusala asutuste sisekontrollisüsteemi rakendamisel on järgitud kehtivaid õigusakte ja rahvusvaheliselt üldtunnustatud standardeid.

Hinnangu andmisel sisekontrollisüsteemile tuginen nii enda riski- ja kontrollitunnetusele, kui ministeeriumi ning tema valitsemis- ja haldusala siseaudiitorite ning väliste hindajate (sh Riigikontrolli, Euroopa Komisjoni ja Euroopa Kontrollikoja ning Sertifitseerimisasutuse) auditiaruannetes toodud informatsioonile ja riskide hindamise tulemustele.

2.3.2 Ülevaade riigiraamatupidamiskohustuslase tegevusest siseauditi korraldamisel

Siseauditi üksused juhivad oma tegevuses Eesti Vabariigi õigusaktidest, sealhulgas ministeeriumi/allasutuse põhimäärusest ja osakonna põhimäärusest, samuti Kõrgeimate Kontrollasutuste Rahvusvahelise Organisatsiooni (*International Organisation of Supreme Audit Institutions / INTOSAI*) avaldatud sisekontrollisüsteemi käsitlevatest standarditest ja Siseaudiitorite Instituudi (*The Institute of Internal Auditors / IIA*) avaldatud siseauditi standarditest ja eetikakoodeksist, Rahandusministeeriumi välja töötatud juhendmaterjalist ning Põllumajandusministeeriumi valitsemisala siseauditi sise-eeskirjast (Põllumajandusministri 03.03.2008 a käskkiri nr 50) ja osakonna enda välja töötatud juhendmaterjalidest.

Ministrina kinnitan, et siseaudiitoritele on tagatud tööks vajalikud tingimused, ligipääs tööks vajalikule informatsioonile ja funktsionaalne sõltumatus asutuse ülejäänud tööst.

Põllumajandusministeeriumi koosseisus oli seisuga 31.12.2007 ametis 5 siseaudiitorit, ministeeriumi haldusalas töötas 9 siseaudiitorit.

Ministrina pean siseaudiitorite arvu ministeeriumi valitsemisalas piisavaks.

Siseaudiitoritele võimaldatakse asjakohast täiendõpet, mis on kooskõlas siseauditi strateegiliste eesmärkide ja siseauditi aasta tööplaaniga.

2007. aastal on sõltumatu välise audiitorühingu poolt läbi viidud konsultatsioonitöö Põllumajandusministeeriumi siseauditi osakonna tegevust reguleerivate raamdokumentide vastavuse hindamiseks Siseaudiitorite Instituudi (*The Institute of Internal Auditors/ IIA*) avaldatud siseauditi standarditele ja tegevusjuhistele. Nimetatud töö tulemusena on antud hinnang, mis kinnitab siseauditi osakonna tegevust reguleerivate raamdokumentide vastavust üldiselt tunnustatud rahvusvahelistele siseauditi standarditele ja tegevusjuhistele. Kõikehõlmav siseauditi tegevuse väline hindamine on planeeritud läbi viia 2008. aastal.

Ministrina hindan ministeeriumi ja tema valitsemisala siseauditi funktsiooni heaks.

2.4 Ülevaade Põllumajandusministeeriumi valitsemisalas olevate äriühingute, sihtasutuste ja muude isikute kohta

2.4.1 Äriühingud

Põllumajandusministeeriumi valitsemisalasse kuulus aruandeaasta lõpu seisuga Loomsete Jäätmete Käitlemise AS riigi osalusega 100%.

Toimunud muudatused aruandeaastal

Loomsete Jäätmete Käitlemise AS sai riigilt sihtfinantseerimist 17 389 tuhat krooni, millest tuluna kajastati 14 558 tuhat krooni ja tasuti käibemaksu 2 620 tuhat krooni. Kasutamata jäi 210 tuhat krooni, mis tagastati Põllumajandusministeeriumile 2008. aasta veebruaris. Saadud vahendid kasutati hukkunud põllumajandusloomade kokkuveoks ja kahjutustamiseks.

2006. aruandeaasta lõpu seisuga oli Põllumajandusministeeriumi valitsemisalas OÜ Areto riigiosalusega 100%. 24. augustil 2006. aastal otsustas põllumajandusminister lõpetada osaihinngu tegevuse.

Toimunud muudatused aruandeaastal

2007. aastal lõpetati OÜ Areto likvideerimismenetlus. OÜ Areto varad anti üle Põllumajandusministeeriumile 5. juuni 2007. aastal ja Põllumajandusministeeriumi kantsleri 21. juuni 2007. a käskkirjaga nr 41 läksid need üle Veterinaar- ja Toiduameti ning Veterinaar- ja Toidulaboratooriumi valdusse. Vara jaotusplaanis toodud rahaliste vahendite väljamakse riigile teostati 06. juunil 2007. aastal. OÜ Areto kustutati äriregistrist 21. augustil 2007. aastal.

2.4.2 Sihtasutused

Põllumajandusministeerium teostas aruandeaastal asutajaõigusi riigi poolt asutatud Maaelu Edendamise Sihtasutuses (MES).

Toimunud muudatused aruandeaastal

2007. aastal eraldati sihtfinantseerimisena MES-ile biomassi ja bioenergia kasutamise edendamise sihtprogrammi elluviimiseks ja administreerimiseks 2 miljonit krooni. Täiendavalt eraldati biomassi ja bioenergia kasutamise edendamise arengukava 2007-2013 tegevuste elluviimiseks 1,9 miljonit krooni. Eesti Maaülikooli veterinaarmeditsiini eriala üliõpilaste praktilise väljaõppe edendamist toetati 3 miljoni krooniga.

Põllumajandusministeeriumi valitsemisalas aruandeaastal sihtasutuse (MES) osas muudatusi ei toimunud.

Uusi sihtasutusi ei asutatud, riigivara MES-ile üle ei antud ja pole toimunud ühinemisi ega jagunemisi.

Äriühingu ja sihtasutuse tähtsamad finantsnäitajad:

(tuhandetes kroonides)

	Maaelu Edendamise SA		Loomsete Jäätmete Käitlemise AS	
	2007	2006	2007	2006
Varade maht	596 863	587 044	80 087	85 677
Omakapitali maht	568 873	558 405	7 854	7 139
Tulem	10 468	8 634	715	3 682

Loomsete Jäätmete Käitlemise ASi kasumi vähenemine 2007. aastal võrreldes 2006. aastaga on tingitud asjaolust, et aruandeaasta jooksul oli Väike-Maarjas asuva tehase töö neljal korral väga tõsiselt häiritud (juuni-juuli, oktoober-detsember). Tehas tuli kahel korral täielikult seisata purunenud seadmete remondiks ja töötas kahel korral poole võimsusega remondi ajal. Tehase püsikulud jäid aga suures osas samale tasemele kui tehase töötamise ajal, kuna loomsed jäätmed veeti kokku vastavalt võimalustele ja organiseeriti nende edasine kahjutustamine. Ettevõttel tuli tagada oma lepingujärgsete kohustuste täitmine. Loomsete Jäätmete Käitlemise AS oli sunnitud tehase töökindluse suurendamiseks kavandatud investeeringute asemel hüvitama kõik jäätmete kahjutustamisega seotud kulud väljaspool Väike-Maarja tehas. Tehase seiskumisel tekkisid 2007. aastal täiendavad erakorralised kulud 4,5 miljoni krooni ulatuses.

2.4.3 Muud isikud

Eesti osales 2007. aastal Põllumajandusministeeriumi kaudu paljudes rahvusvahelistes organisatsioonides. Alljärgnevalt on toodud lühiülevaade iga organisatsiooni kohta, kelle liikmeks riik on ja sulgudes 2007. aastal tasutud liikmemaksu summa (kroonides).

1. FAO- ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsioon (1 187 820)

FAO on rahvusvaheline organisatsioon, mis on loodud Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni (edaspidi ÜRO) allasutusena 16. oktoobril 1945. a. FAO mandaat on tagada inimestele parem toitumine, parendada põllumajandustootmist, luua maaelanikkonnale soodsamad elutingimused ning tõhustada maailma majandust eesmärgiga vähendada alatoitluse all kannatavate inimeste hulka. Eesti Vabariik võeti FAO liikmeks 11. novembril 1991. aastal. Eesti Vabariigi Valitsuse poolt tehti FAO-ga koostöö korraldamine ülesandeks Põllumajandusministeeriumile.

Toiduainetega kindlustatuse, põllumajanduse ja maaelu arengu, kalanduse ja metsanduse puhul etendab FAO olulist rolli, toetades mitte ainult informatsiooni koostamist ja analüüsi, vaid ka maaelu sektorite arendamise suutlikkust ja käsitledes tõhusamalt kroonilise toiduainetega kindlustamatuse probleemi.

FAO oma pädevusalas on võtmefoorum koostööks ja koordineerimiseks selliste ülemaailmsete küsimuste osas nagu kliimamuutus, looma- ja taimehaigused ning bioloogilise mitmekesisuse tagamine. FAO on jätkuvalt ainus ülemaailmne foorum ja asutus, mis käsitleb kõiki kalanduse tahke ja mis peaks suutma käsitleda tulevasi probleeme nagu globaalse soojenemise mõju kalandusele või kahanevate varudega seonduv vaesus ja toiduainetega kindlustatus ning akvakultuuri suurenev tähtsus.

2. EUROFISH- Ida- ja Kesk-Euroopa Kalanduse Arendamise Rahvusvaheline Organisatsioon (657 158)

EUROFISH on sõltumatu rahvusvaheline organisatsioon, mis alustas tegevust 12. oktoobril 2001. aastal. Eesti sai EUROFISHi liikmeks 21. detsembril 2006. aastal.

EUROFISHi eesmärgid on arendada kalandust lähtuvalt turu hetke- ja tulevikunõudlusest Ida- ja Kesk-Euroopas, abistada liikmesriikide ettevõtteid ning juhendada neid äriplaanide ja projektide ettevalmistamisel, toetada kalanduse ajakohastamist ja tehnilist täiustamist Ida- ja Kesk-Euroopas ning edendada liikmete tehnilist ja majanduslikku koostööd kalandussektoris. Liikmelisuse kasu on eelkõige informatsioon ja koolitus. EUROFISH kogub eelkõige Kesk- ja Ida-Euroopa kalatöötlemist ja –turustamist puudutavat informatsiooni ning teeb erinevaid analüüse. Jooksva töö kohta avaldatakse infot igakuises nende poolt väljaantavas ajakirjas, mis on Euroopa arvestatavaim kalandusalane ajakiri. Samuti korraldatakse erinevaid koolitusi nii administratsioonile kui sektorile.

3. EURAGRI- Euroopa Põllumajandusliku Uuringu Initsiatiiv (62 593)

Eesti kuulub alates 2004. aastast EURAGRIsse, mis on põllumajandusteaduse valdkonna ühendus, kuhu on koondunud enamus Euroopa edukamaid toidu- ja põllumajanduspoliitikaga ning nendest tulenevate teadusuuringutega tegelevaid poliitilisi ja täidesaatvaid organisatsioone. EURAGRI töös on oluline osa mitteametlikud arvamustevahetused rahvusvahelisel tasandil, genereerimaks uusi mõtteid toidu- ja põllumajandusteaduse valdkondlikuks suunamiseks. Samuti otsitakse koostöövõimalusi liikmesriikide teadustöö integreerumiseks.

4. CEDR- Euroopa Põllumajandusõiguse Nõukogu (782)

CEDR moodustati 1957. aastast ning ta tegutseb Euroopa Nõukogu nõuandva organisatsioonina, koostööd tehakse ka teiste Euroopa Liidu institutsioonidega. See on üle-euroopaline põllumajandusõigusega tegelevate juristide ühendav organisatsioon, mille liikmeskond koosneb nii vastavatest erialaühendustest kui ka üksikisikutest. 2007. aastast osaleb Põllumajandusministeeriumi maaelu arengu osakonna juhataja Henno Nurmsalu nimetatud nõukogu töös ainsa üksikliikmena Eestist.

Liikmesolek on vajalik põllumajandusõiguse arengutega kursisolekuks ning pakub võimaluse otsekontaktideks teiste liikmesriikide juristidega põllumajandusõiguse visioonide aruteludeks.

5. ICAR- Rahvusvaheline Loomade Jõudluskontrolli Komitee (66 573)

ICAR on rahvusvaheline valitsusväline mittetulundusühing, mis loodi 1901. aastal ja 2007. a seisuga kuulub komiteesse üle 70 organisatsiooni. Eesti sai ICAR liikmeks 1995. aastal ning Eestit esindab Jõudluskontrolli Keskus.

Komitee eesmärgiks on loomade jõudluskontrolli arendamine, meetodite väljatöötamine, standardiseerimine ja vastavasisuline info- ja teabelevi soodustamine (artiklid, publikatsioonid, seminarid, konverentsid). ICAR tegeleb loomade identifitseerimise, toodangute arvutamise ja geneetilise hindamise (standardid, meetodikad) eesmärgiga suurendada loomakasvatuse kasumlikkust.

6. INTERBULL- Rahvusvaheline Pullide Hindamise Komitee (327 420)

Mittetulundusühing INTERBULL on ICARi alamkomitee, mis loodi 1983. aastal ja 2007. aasta seisuga kuulub sinna 42 liiget. Eestit sai INTERBULLi liikmeks 1995. aastal ning Eestit esindab Jõudluskontrolli Keskus.

INTERBULLi eesmärgiks on veiste rahvusvaheline geneetiline hindamine ning tegevusaladeks on liikmesriikide vahelise suhtluse arendamine, geneetilise hindamise arendamine ja vastavasisulistes teadustöodes osalemine, rahvusvahelise hindamise läbiviimine ja geneetilist hindamist puudutav nõustamine.

7. ICC- Rahvusvaheline Teraviljateaduse ja –tehnika Assotsiatsioon (90 937)

ICC on rahvusvaheline organisatsioon, mis asutati 1955. aastal ja 2007. aasta seisuga kuulub organisatsiooni üle 45 riigi. Eesti sai ICC liikmeks 1993. aastal ning Eestit esindab organisatsioonis Põllumajandusuuringute Keskus.

Assotsiatsioon tegeleb teraviljateaduse ja tehnoloogiaga andes välja rahvusvahelisi teravilja ja teraviljasaaduste standardeid ning standardseid kvaliteedimääramise meetodikaid. Samuti korraldab rahvuslikke teaduslikke konverentse ja laboritevahelisi ringtste.

Ülemaailmselt kasutatakse teravilja kvaliteedi ja ohutuse analüüsimisel ICC standardeid, neil põhinevad kõik Euroopa Liidu ja ISO meetodid. Lisaks viiakse ICC egiidi all või osalusel läbi projekte nii teraviljakeemia kui tehnoloogia valdkonnas.

8. GAFTA- Teravilja- ja Söödakaubanduse Assotsiatsiooni tunnustatud analüüsijate sektsioon (6 232)

GAFTA on teravilja- ja söödakaubandusega tegelevate organisatsioonide assotsiatsioon, mille eesmärgiks edendada rahvusvahelist teravilja, loomasööda, kaunviljade ja riisi kaubandust ning kaitsta oma liikmesriikide huvisid.

GAFTA-l on viis sektsiooni, millest tunnustatud analüüsijate sektsiooni liikmeks sai Eestis 2007. aastal ning Eestit esindab organisatsioonis Põllumajandusuuringute Keskus. Sektsiooni liikmel on GAFTA assotsieerunud hääleõigusega liikme staatus.

Põllumajandusuuringute Keskus osaleb GAFTA teravilja ja sööda laboriringtestides ning on saavutanud mõlemas valdkonnas akrediteerituse. GAFTA annab võimaluse olla ekspordi sõltumatuks laboriks Eesti teravilja ja sööda kvaliteedi ning ohutuse valdkonnas.

9. ISTA- Rahvusvaheline Seemnekontrolli Assotsiatsioon (127 385)

ISTA loodi 1924. aastal eesmärgiga välja töötada ning kehtestada rahvusvaheline meetodika seemnete kontrolli valdkonnas. Eesti liitus assotsiatsiooniga 1993. aastal ning Eestit esindab Põllumajandusuuringute Keskuse seemnekontrolli laboratoorium, mis on akrediteeritud ISTA poolt. Seemnekontrolli laboratoorium kontrollib ja analüüsib kogu Eestis kasvatatud ja sertifitseeritud seemne, vajadusel ka sissetoodavat seemet kehtestatud rahvusvahelisele ISTA meetodikale.

Assotsiatsiooni esmaseks eesmärgiks on luua, vastu võtta ja avaldada standardprotseduurid seemnete proovide võtmiseks ja katsete tegemiseks ning soodustada nende reeglite ühtset rakendamist selleks, et hinnata rahvusvahelises kaubanduses liikuvaid seemneid.

Assotsiatsiooni teisteks eesmärkideks on kõigis seemneteadus ja - tehnoloogia valdkondades aktiivne uurimistöö toetamine, sh proovid, katsed, ladustamine, töötlemine ja turustamine; sortide sertifitseerimise soodustamine; eesmärkide täitmist toetavatel konverentsidel ja täiendkoolitustel osalemine ning suhete loomine ja säilitamine teiste organisatsioonidega, kellel on seemnetega seonduvalt sarnased huvid.

Vastavalt Eesti seadusandlusele ja rahvusvahelisele tavale peavad kõik liikmesriikide laborid kasutama ISTA analüüsimeetodeid ja olema akrediteeritud vastavalt ISTA reeglitele. Ainult sellisel juhul saab osaleda rahvusvahelises seemnekaubanduses. Kuna Põllumajandusuuringute Keskus omab ISTA akrediteeringut, siis on tal ainukesena Eestis õigus anda välja rahvusvaheliselt tunnustatud ISTA seemnesertifikaati, mis on rahvusvahelise seemnekaubanduse aluseks.

10. EPPO- Euroopa ja Vahemeremaade Taimekaitseorganisatsioon (573 917)

EPPO on valitsustevaheline organisatsioon, mille aluseks on Euroopa ja Vahemeremaade Taimekaitse Organisatsiooni asutamise konventsioon, mis allkirjastati 18. aprillil 1951. aastal ning mida on redigeeritud 27. aprillil 1955. a, 9. mail 1962. a, 18. septembril 1968. a, 19. septembril 1973. a, 23. septembril 1982. a, 21. septembril 1988. a ja 15. septembril 1999. aastal. 2008. aasta seisuga kuulub organisatsiooni 50 riiki. Eesti sai organisatsiooni liikmeks 1993. aastal ning Eestit esindab Taimetoodangu Inspeksioon.

Organisatsiooni eesmärgiks on jätkata ja arendada rahvusvahelist koostööd võitlemaks taime- ja taimesaaduste kahjurite vastu ning tõkestamiseks nende levikut, eriti piiriüleste üle. Olles piirkondlik taimekaitse organisatsioon osaleb EPPO aktiivselt FAO ja IPPC poolt korraldatavates ülemaailmsetes diskussioonides. EPPO on välja töötanud standardeid ja publikatsioone taimkahjurite, fütosanitaaria regulatsioonide ja taimekaitse toodete kohta.

Taimetoodangu Inspeksiooni kui rakendamise eest vastutava pädeva asutuse jaoks on EPPO hindamatu. Kogu Euroopa jaoks standardite ja meetodite väljatöötamisega tegelev organisatsioon, samuti enim usaldatava kahjustajate riskianalüüsi kui teenuse pakkuja, mida EL õigustesse nõ üle ei kanna, kuid millele tuginemine on vältimatu igapäevatöö osa. Töögrupid avatud vastutavatele ametnikele, samas võimalus ka kaasa rääkida standardite/meetodite väljatöötamisel. Lisaks igal aastal osa töögruppe praktikutele ehk inspektoritele, osa labori spetsialistidele jne. Kõik töögrupid hindamatu väärtusega nii info andmiseks kui saamiseks.

11. OECD- Seemneskeemide Ühing (81 766)

OECD Seemneskeemide Ühing loodi 1958. aastal ning on avatud nii OECD liikmesriikidel kui ka teistele ÜRO liikmesriikidele ning 2007. a seisuga kuulub sinna 55 riiki. Eesti sai ühingu liikmeks 1997. aastal ning Eestit esindab Taimetoodangu Inspeksioon.

Eesti ühines OECD skeemidega rahvusvahelises kaubanduses liikuvate heintaimede ja õlikultuuride, teravilja, suhkru- ja söödapeedi seemnete liigiti sertifitseerimiseks ning köögiviljaseemne kontrollimiseks. OECD direktiivid sätestavad põllumajandus-kultuuride liikide gruppide seemnete tootmise, töötlemise, pakkimise, markeerimise ja riikliku korra, tagamaks kõigi liikmesriikide poolt aktsepteeritava ja ühtselt kõrge kvaliteediga seemne liikumise turul.

OECD seemneskeemides osalemine annab Eestile võimaluse turustada nõuetekohaselt seemet väljaspool Euroopa Liidu piire.

12. UPOV- Rahvusvaheline Uute Taimesortide Kaitse Liit (212 765)

UPOV on valitsustevaheline organisatsioon, mille aluseks on rahvusvaheliste uute taimesortide kaitse konventsioon, mis allkirjastati 2. detsembril 1961. aastal ning mida on redigeeritud 10. novembril 1972. aastal ja 23. oktoobril 1978. aastal. 2007. aasta seisuga kuulub UPOVisse 67 riiki. Eesti sai UPOV liikmeks 2000. aastal ning Eestit esindab organisatsioonis Taimetoodangu Inspeksioon.

Konventsiooni eesmärgiks on tunnustada ja kindlustada uue taimesordi aretajale või tema õigusjärgsele õigus kindlaksmääratud tingimustel. Aretajale antava õiguse efekt seisneb selles, et tema luba on vaja sordi reproduktiiv- või vegetatiivse paljundusmaterjali kui sellise: 1) tootmiseks kommertsturustamise eesmärgil, 2) müügi pakkumiseks ja 3) turustamiseks. UPOV on ainuke sordikaitset reguleeriv rahvusvaheline organisatsioon. Mõjutab valdavalt kogu sordikaitsega seotud tegevust, ka ELis. Eestis on sordikaitse alustugi, osalevad liikmesriigid annavad oma panuse, lepatakse kokku juhendite ja dokumentide koostamisel. UPOVi tehnilised juhendid on kogu maailmas aluseks sortide eristatavuse ühtlikkuse ja püsivuse katsete läbiviimisel. UPOV töötab välja sordikaitse alusdokumendid. Töös osalevad ka huvigrupid - aretajad, tootjad, esindajad.

13. OIE- Rahvusvaheline Epizootia Büroo (508 216)

OIE on valitsustevaheline organisatsioon, mis asutati 25. jaanuaril 1924. aastal 28 riigi poolt. 2008. aastaks on liikmesriikide arv tõusnud 172-ni. Eesti sai OIE liikmeks 1992. aastal ning Eestit esindab organisatsioonis Veterinaar- ja Toiduamet.

Organisatsiooni põhitegevused on järgnevad:

1) garanteerida ülevaade loomade nakkushaiguste olukorrast kogu maailmas ja selleks on liikmesriigid kohustatud OID-d teavitama kõigist nakkushaigustest sõltuvalt haiguse tõsidusest koheselt või perioodiliselt. OIE tagab selle info viivitamatu edastamise kõigile liikmesriikidele;

2) koguda, analüüsida ja levitada veterinaar-meditiinialast teaduslikku informatsiooni ning

3) tagada kauplemise ohutus, töötades välja loomade ja loomsete saadustega kauplemise veterinaarnõuded.

Nimetatud nõuded on tunnustatud ka Maailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO) poolt ning on lauseks võimalike vaidluste lahendamisel.

Liikmelisus on eelduseks loomade ja loomsete saadustega kauplemisel. OIE kinnitab loomade nakkushaiguste diagnostika ja tõrje standardid. Aruandlus võimaldab näha nakkushaiguste olukorda maailmas.

14. EAAP- Euroopa Loomakasvatuse Assotsiatsioon (94 661)

EAAP on rahvusvaheline mittetulundusühing, mis loodi 1949. aastal ja 2007. aasta seisuga kuulub assotsiatsiooni 41 riiki. Eesti sai EAAP liikmeks 1993. aastal ning Eestit esindab Veterinaaria- ja Toiduamet.

Assotsiatsiooni eesmärgiks on propageerida ökonoomset loomakasvatuse tootmist just oma liikmete kaudu. Selle eesmärgi täitmisel on oluline roll teaduse – ja katsetegevusel. EAAP peab esindama Euroopa loomakasvatuse ja loomakasvatusteaduse huve ning seisma oma liikmesorganisatsioonide huvide eest nii Euroopa kui rahvusvahelistes organisatsioonides.

EAAP roll on Maailma Loomakasvatustoodangu Ühingu liikmena teha koostööd ülemaailmsete ühingutega ning sõsarühingutega teistest regioonidest. Kuna 2/3 liikmesorganisatsioonidest on Euroopa Liidu liikmesriigid, siis tuleb koostööd teha ka Euroopa Komisjoniga.

Liikmelisus on Eestile vajalik, kuna nii saame olla osalised põllumajandusloomade aretuse strateegia muutmisel ning elluviimisel. Saame kuulda teiste riikide teaduse saavutusi loomakasvatuses ning jagada oma kogemusi ja kokkuvõtteid tehtud teadustöödest. Samuti jagame teavet Eesti põllumajandusloomade geneetiliste ressursside olukorra kohta ning osaleme Euroopa geneetiliste ressursside strateegia väljatöötamisel.

15. WPO- Maailma Künniorganisatsioon (59 311)

WPO on rahvusvaheline organisatsioon, mis loodi 1952. aastal ja 2005. aasta seisuga kuulub organisatsiooni 30 riigi ja rahvusliku künniorganisatsiooni. Eesti sai WPO liikmeks 1989. aastal ning Eestit esindab Eesti Künniselts.

Organisatsiooni eesmärk on künniõpetuse ja –oskuste edendamine ning õigete künnivõtete propageerimine. Selleks korraldab WPO koos liikmesriikide künniorganisatsioonidega igal aastal erinevas riigis ülemaailmseid künnivõistlusi, mille kohtunikekogu ja reeglid kinnitab WPO liikmetest koosnev esinduskogu.

Künni maailmameistrivõistlusi viiakse läbi alates 1953. aastast, millest viimastel aastatel on osa võtnud 56-60 võistlejat 28-30 riigist. Eesti rahvuslik künnivõistkond võttis esmakordselt osa 36. künni maailmameistrivõistlustest Norras 1989. aastal. Parima tulemuse sai Eesti võistkond 2002. aastal Šveitsis, kus Mait Pajo saavutas 8. koha.

Lisaks eeltoodud organisatsioonidele on Põllumajandusministeerium tasunud liikmemakse veel kahele alljärgnevale rahvusvahelisele organisatsioonile:

1. ICID- Vihmutuse ja Drenaazi Rahvusvaheline Komisjon (2001)- 38 732 krooni;
2. IPGRI- Rahvusvaheline Taimsete Geneetiliste Ressursside Instituut (1997)- 73 770 krooni.

2.5 Valitsemisala riigiasutuste nimekiri

Ministeeriumi valitsemisalas olevate valitsusasutuste ja ministeeriumi hallatavate riigiasutuste pädevus ministeeriumi valitsemisalas olevate ülesannete täitmisel on sätestatud nende põhimäärustes. Peale ministeeriumi on haldusalas kokku 26 allasutust.

Põllumajandusministeeriumi valitsusasutusteks on :

- Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet;
- Veterinaar- ja Toiduamet (koosseisus 15 veterinaar keskust kohalike asutustena);
- Taimetoodangu Inspektsioon (koosseisus järelevalveosakond koos 15 maakonnabürooga).

Põllumajandusministeeriumi hallatavad riigiasutused on:

- Põllumajandusuuringute Keskus (koosseisus 1 katsejaam ja 2 katsekeskust);
- Veterinaar- ja Toidulaboratoorium (koosseisus 3 piirkondlikku laborit);
- Maamajanduse Infokeskus;
- Jõudluskontrolli Keskus;
- Piirkondlikud Maaparandusbürood (13);
- Maaparanduse Ehitusjärelevalve- ja Ekspertiisibüroo;
- Eesti Maaviljeluse Instituut;
- Jõgeva Sordiaretuse Instituut;
- Eesti Põllumajandusmuuseum;
- Eesti Piimandusmuuseum;
- C. R. Jakobsoni Talumuuseum.

Riigiosalusega aktsiaselts:

- Loomsete Jäätmete Käitlemise AS.

Riigi asutatud eraõiguslik juriidiline isik, mille asutajaõiguste teostaja on Põllumajandusministeerium:

- Maaelu Edendamise Sihtasutus.

Parema ülevaate saamiseks on alljärgnevas tabelis välja toodud valitsemisala asutuste ja üheliigiliste asutuste gruppide kaupa (maaparandusbürood, muuseumid) aruandeaasta varade- ja kohustuste maht, tegevustulud, tegevuskulud ja töötajate keskmine arv.

(tuhandetes kroonides)

Asutus	Varade maht	Kohustuste maht	Tegevustulud	Tegevuskulud	Töötajate keskmine arv
Põllumajandusministeerium	791 427	112 377	25 649	268 641	269
Valitsusasutused					
Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet	820 351	1 547 834	1 517 097	2 640 688	342
Veterinaar- ja Toiduamet	72 550	32 356	37 607	145 654	301
Taimetoodangu Inspeksioon	7 252	1 957	15 932	52 814	152
Hallatavad asutused					
Jõudluskontrolli Keskus	11 094	748	13 885	18 051	53
Maamajanduse Infokeskus	4 186	1 807	3 684	13 442	25
Maaparanduse Ehitusjärelvalve ja Ekspertiisibüroo	48	139	54	1 849	8
Põllumajandusuuringute Keskus	76 211	3 692	32 122	63 891	157
Veterinaar- ja Toidulaboratoorium	92 597	12 098	19 636	63 001	146
Maaparandusbürood	24 063	1 320	4 744	52 383	107
Põllumajandusmuuseumid	30 109	1 355	2 229	15 915	65
Riigiteadusasutused					
Eesti Maaviljeluse Instituut	12 246	859	2 647	17 498	58
Jõgeva Sordiarretuse Instituut	35 242	1 793	20 245	27 488	115
	1 977 376	1 718 336	1 695 531	3 381 315	1 798

Põllumajandusministeeriumi valitsemisalas on kõige suurem asutus nii töötajate arvu kui ka varade ja kohustuste, tegevustulude ja -kulude mahult Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet.

Põllumajandusministeeriumi bilansi varade mahust 71,9% moodustab osalus Maaelu Edendamise SA-s. Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Ameti varade maht koosneb eelkõige nõuetest saamata sihtfinantseerimise eest, mis moodustab kogu varade mahust 742 140 tuhat krooni ehk 90,5%. Veterinaar- ja Toidulaboratooriumi varadest moodustavad suurema osa hooned, mis kogu asutuse põhivaradest on 67,2% ehk 60 540 tuhat krooni.

Kohustuste maht on kõige suurem Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Ametil, mis kogu valitsemisala arvestusest moodustab 90,1%. Kohustuste hulgas on kõige suuremad toetustega seotud kohustused – sihtfinantseerimisega seotud kohustusi on 103 165 tuhat krooni ja sihtfinantseerimiseks saadud ettemakseid 768 139 tuhat krooni.

PRIA tegevustuludest moodustab olulise osa toetuste vahendamiseks saadud välismaine sihtfinantseerimine, mis kogu PRIA tuludest on 1 512 427 tuhat krooni ehk 99,7%. Kuna PRIA põhitegevus on toetuste vahendamine, siis ka tegevuskulud on suures osas seotud toetuste vahendamiseks saadud sihtfinantseerimise edasiandmisega, sellest välismaise sihtfinantseerimise vahendamine moodustab kogu tegevuskuludest 1 468 101 tuhat krooni ehk 55,6%.

3. RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE

3.1 TEGEVJUHTKONNA DEKLARATSIOON

Tegevjuhtkond kinnitab oma vastutust lehekülgedel 30 kuni 69 toodud 2007. aasta raamatupidamise aastaaruande koostamise eest ja kinnitab oma parimas teadmises, et:

- 1) raamatupidamise aastaaruande koostamisel rakendatud arvestuspõhimõtted on vastavuses Eesti hea raamatupidamistavaga;
- 2) raamatupidamise aastaaruanne kajastab õigesti ja õiglaselt raamatupidamiskohustuslase finantsseisundit, majandustulemust ja rahavoogusid.

Kantsler

Ants Noot

.....
/allkirjastatud digitaalselt/

.....
/kuupäev /

3.2 BILANSS

		<i>(tuhandetes kroonides)</i>	
	Lisa	31.12.2007	31.12.2006
		<i>Korrigeeritud</i>	
Varad		1 977 376	1 815 133
Käibevara		835 872	650 538
Raha ja pangakontod		2	23
Maksu-, lõivu- ja trahvinõuded		74	9
Muud nõuded ja ettemaksed	4	781 357	639 407
Varud	5	14 580	11 099
Müügiototel põhivara	8, 9	39 859	-
Põhivara		1 141 504	1 164 595
Osalused sihtasutustes ja mittetulundusühingutes	6	568 873	558 405
Osalused tütar- ja sidusettevõtjates	7	7 854	10 373
Muud nõuded ja ettemaksed	4	355	37 181
Kinnisvarainvesteeringud	8	22 490	59 980
Materiaalne põhivara	9	477 911	428 084
Immateriaalne põhivara	10	63 689	70 244
Bioloogilised varad	11	332	328
Kohustused ja netovara		1 977 376	1 815 133
Lühiajalised kohustused		1 717 485	999 838
Saadud maksude, lõivude ja trahvide ettemaksed	3	107	84
Võlad tarnijatele		16 933	9 479
Võlad töövõtjatele		24 510	17 396
Muud kohustused ja saadud ettemaksed	4	990 631	499 794
Eraldised	13	28	-
Laenukohustused	13	685 276	473 085
Pikaajalised kohustused		851	127
Muud kohustused ja saadud ettemaksed	4	662	14
Eraldised	4	161	-
Laenukohustused	13	28	113
Eelarvesse kuuluv netovara	21	259 040	815 168

3.3 TULEMIARUANNE

		(tuhandetes kroonides)	
	Lisa	2007	2006
		<i>Korrigeeritud</i>	
Tegevustulud		1 695 531	1 322 923
Maksud	3	251	207
Omandimaksud		251	207
Kaupade ja teenuste müük		94 515	100 217
Riigilõivud	3	13 535	10 770
Tulud majandustegevusest	16	80 980	89 447
Saadud toetused	14	1 581 451	1 163 969
Muud tulud	15	19 314	58 530
Kasum/kahjum põhivara ja varude müügist		2 872	44 472
Muud tulud varadelt		12 183	12 182
Trahvid	3	3 994	1 602
Eespool nimetatamata tulud	15	265	274
Tegevuskulud		-3 381 315	-2 517 297
Antud toetused	14	-2 545 978	-1 838 342
Subsiidiumid		-20 553	-81 411
Sotsiaaltoetused		-	-4
Muud toetused		-2 525 425	-1 756 927
Tööjõukulud	17	-401 558	-292 525
Majandamiskulud	18	-304 062	-278 802
Muud kulud	19	-68 984	-47 863
Põhivara amortisatsioon ja ümberhindlus	20	-60 733	-59 765
Aruandeperioodi tegevustulem		-1 685 784	-1 194 374
Finantstulud ja -kulud		11 384	1 658
Intressikulu		-174	-118
Tulem kapitaliosaluse meetodil		11 304	-410
Tulu hoiustelt ja väärtpaperitelt		-	13
Muud finantstulud ja -kulud		254	2 173
Aruandeperioodi tulem enne arveldusi riigieelarvega		-1 674 400	-1 192 716
Netofinantseerimine riigieelarvest	21	1 674 400	1 192 716

3.4 EELARVE TULUDE JA KULUDE TÄITMISE ARUANNE INSTITUTSIOONIDE JÄRGI

(tuhandetes kroonides)

Klassifikaatori tunnus	Klassifikaatori nimetus	2007.aasta		2006.aasta	
		Eelarve	Täitmine	Eelarve	Täitmine
Põllumajandusministeeriumi valitsemisala tulud		2 284 849	1 930 481	2 376 858	1 613 470
32	Kaupade ja teenuste müük	88 753	153 391	114 087	100 217
35	Toetused	2 179 094	1 756 032	2 172 042	1 454 723
38	Muud tulud	17 002	21 058	90 729	58 530
Põllumajandusministeeriumi valitsemisala kulud		4 809 772	3 411 379	4 365 727	2 863 544
	Materiaalsete ja immateriaalsete varade soetamine ja renoveerimine	136 183	105 777	104 126	46 226
6.08.00.00.0000.15	sh riigituludest	47 021	22 584	47 202	2 697
6.08.00.00.9000.15	välisabi projektide kaasfinantseerimise arvel	5 421	3 087	2 547	-
6.08.00.20.0000.15	välisabi vahendite arvel	-	485	2 167	13 916
6.08.00.20.9000.15	välisabi vahenditest kaasfinantseerimise arvel	12 351	15 899	-	-
6.08.00.80.0000.15	majandustegevusest laekuvate summade arvel	13 147	13 292	11 903	4 042
6.08.00.60.0000.15	valitsussektorisest toetuste arvel	2 425	1 347	14 109	356
6.08.00.40.0000.15	teistelt riigiasutustelt	35	35	315	-
6.08.99.	ületuleva eelarve arvel	55 783	49 048	25 883	25 215
6.08.99.	Tegevuskulud ja eraldised ületuleva eelarve arvel kokku	755 535	631 514	365 401	289 869
6.00.99.	VV korraldused	623	623	-	-
Põllumajandusministeerium		281 820	247 461	299 970	213 518
	Tegevuskulud	210 644	189 813	180 822	163 304
6.08.01.00.0000.5	sh riigituludest	164 004	159 346	136 229	133 276
6.00.00.03.	VV korraldused	-	-	1 516	1 098
6.08.01.00.9000.5	välisabi projektide kaasfinantseerimise arvel	9 233	3 819	7 456	2 411
6.08.01.20.0000.5	välisabi vahendite arvel	-	3 738	28 689	20 518
6.08.00.20.9000.5	välisabi vahenditest kaasfinantseerimise arvel	18 082	5 141	-	-
6.08.01.80.0000.5	majandustegevusest laekuvate summade arvel	255	222	325	47
6.08.01.60.0000.5	valitsussektori siseste toetuste arvel	19 070	17 547	6 607	5 954
	Eraldised	70 294	56 801	60 050	49 301
6.00.01.00.0000.4	sh Loomsete Jätmete Käitlemise AS	-	-	16 759	16 381
6.08.01.00.0000.4	Rahvusvaheliste organisatsioonide liikmemaksud	1 192	999	1 192	1 021
	eraldised muudele residentidele	69 102	55 802	42 099	31 899
6.08.01.00.0000.4	sh Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda	24 600	24 600	24 324	24 324
6.08.01.00.0002.4	MTÜ Külade ja väikelinnade liikumine	1 200	1 200	1 400	1 400
6.08.01.00.0005.4	Maaelu Edendamise Sihtasutus	3 500	3 337	6 000	6 000
6.08.01.00.0000.4	Muudele residentidele	28 720	18 700	10 375	175
6.08.01.00.9337.4	Euroopa Kalandusfond	779	-	-	-
6.08.01.20.9337.4	Euroopa Kalandusfond	2 338	-	-	-

6.00.00.03.	Muudele residentidele	7 965	7 965	-	-
6.08.01.00.0000.10	Finantsvarade vähenemine	-	-	58 144	-
6.08.01.00.0000.6	Muud kulud	106	71	136	123
6.08.01.00.0000..5	Õppelaenu	776	776	-	-
6.09.01.00.0001.4	Õppelaenu	-	-	818	790
Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet		2 611 940	1 972 303	3 262 256	1 964 177
	Tegevuskulud	182 273	122 658	94 437	116 862
6.08.02.00.0000.5	sh riigituludest	99 501	98 743	73 352	71 161
6.08.02.00.9000.5	välisabi projektide kaasfinantseerimise arvel	7 442	4 392	2 450	2 105
6.08.02.20.0000.5	välisabi vahendite arvel	-	948	17 565	42 594
6.08.00.20.9000.5	välisabi vahenditest kaasfinantseerimise arvel	72 008	17 966	-	-
6.08.02.60.0000.5	valitsussektorisestest toetuste arvel	3 322	609	1 070	1 002
	Eraldised	2 639 649	1 884 812	3 016 984	1 858 891
6.08.02.00.9001.4	sh RAK meetmete rakendamiseks välisabi vahendite kaasfinantseerimise arvel	-	-	170 036	42 997
6.08.02.20.0001.4	Riikliku Arengukava meetmete rakendamiseks välisabi vahendite arvel	-	-	370 956	281 897
6.08.02.00.9002.4	Maaelu Arengukava meetmete rakendamiseks välisabi vahendite kaasfinantseerimise arvel	-	-	211 726	-
6.08.02.20.0002.4	Maaelu Arengukava meetmete rakendamiseks välisabi vahendite arvel	-	-	844 878	465 922
6.08.02.00.9007.4	Maaelu Arengukava tehnilise abi meetme rakendamiseks välisabi vahendite kaasfinantseerimise arvel	-	-	2 449	39
6.08.02.20.0007.4	Maaelu Arengukava tehnilise abi meetme rakendamiseks välisabi vahendite arvel	-	-	9 796	8 882
6.08.02.00.9003.4	turukorralduse meetmete rakendamiseks välisabi vahendite kaasfinantseerimise arvel	-	-	1 600	-
6.08.02.20.0003.4	turukorralduse meetmete rakendamiseks välisabi vahendite arvel	-	-	278 137	66 623
6.08.02.00.0004.4	maaelu ja põllumajanduse arendamise toetusteks riigitulude arvel	41 700	39 847	51 676	48 130
6.08.02.00.0005.4	subsiidiumid ettevõtlusega tegevatele isikutele riigitulude arvel	602 188	591 793	450 338	450 263
6.08.02.00.0008.4	toetus kaluritele aktsiisi kompenseerimiseks	-	-	1 009	1 009
6.08.02.20.0000.4	subsiidiumid ettevõtlusega tegevatele isikutele välisabi vahendite arvel	-	-	551 313	476 036
6.08.02.20.0006.4	Sapardi finantseerimine välisabi vahendite arvel	-	-	-	6 408
6.08.02.20.0009.4	Kalanduse turukorraldus välisabi arvel	-	-	3 000	-
6.08.02.00.0013.4	Koolipiimatoetus	9 500	8 634	-	-
6.08.02.20.0013.4	Koolipiimatoetus välisabi vahendite arvel	-	-	21 000	6 680
6.08.02.00.0012.4	Kalanduse arengutoetused	3 300	1 575	3 465	3 003
6.08.02.00.0014.4	Kalanduse püügivõime reguleerimine	-	-	44 600	-

6.08.02.00.9000.4	välisabi projektide kaasfinantseerimise arvel	40 290	5 015	-	-
6.08.02.20.9000.4	välisabi vahenditest kaasfinantseerimise arvel	1 941 537	1 236 816	-	-
6.08.02.00.000.5	Õppelaenu	1 134	1 132	-	-
6.09.01.00.0001.4	Õppelaenu	-	-	1 005	1 002
6.08.02.00.0000.6	Muud kulud	180	1 557	180	82
6.08.02.00.0000.10	Laenu andmine mitteresidentidele	-271 932	-36 724	103 100	66 191
6.08.02.00.0000.10	Laenu tagasimaksed	61 770	-	47 555	-77 849
Veterinaar- ja Toiduamet		185 066	175 386	105 524	123 110
	Tegevuskulud	184 483	174 672	104 932	122 411
6.08.03.00.0000.5	sh riigituludest	119 579	118 470	62 366	62 348
6.08.03.00.9000.5	välisabi projektide kaasfinantseerimise arvel	28 059	26 925	23 836	21 916
6.08.03.20.0000.5	välisabi vahendite arvel	-	401	4 524	22 827
6.08.03.20.9000.5	välisabi vahenditest kaasfinantseerimise arvel	19 011	12 846	-	-
6.08.03.60.0000.5	valitsussektorisest toetuste arvel	-	-	-	137
6.08.03.80.0000.5	majandustegevusest laekuvate summade arvel	13 850	12 046	14 206	15 183
6.00.00.03. .5	VV korraldused	3 984	3 984	-	-
6.08.03.00.0000.4	Rahvusvaheliste organisatsioonide liikmemaksud	304	304	380	299
6.08.03.00.0000.6	Muud kulud	27	217	26	214
6.08.03.00.000.5	Õppelaenu	252	193	-	-
6.09.01.00.0001.4	Õppelaenu	-	-	186	186
Taimetoodangu Inspeksioon		54 143	50 743	45 110	40 879
	Tegevuskulud	53 468	49 963	44 344	40 072
6.08.04.00.0000.5	sh riigituludest	49 728	48 408	38 394	37 467
6.08.04.00.9000.5	välisabi projektide kaasfinantseerimise arvel	-	-	130	130
6.08.04.80.0000.5	majandustegevusest laekuvate summade arvel	3 740	1 273	5 820	2 404
6.08.04.20.0000.5	välisabi vahendite arvel	-	282	-	71
6.08.04.00.0000.4	Rahvusvaheliste organisatsioonide liikmemaksud	462	434	434	424
6.08.04.00.0000.6	Muud kulud	4	137	4	56
6.08.04.00.000.5	Õppelaenu	209	209	-	-
6.09.01.00.0001.4	Õppelaenu	-	-	328	327
Jõudluskontrolli Keskus		18 371	18 000	17 211	17 822
	Tegevuskulud	16 697	16 992	15 424	16 123
6.08.06.00.0000.5	sh riigituludest	9 300	9 300	8 633	8 633
6.08.06.80.0000.5	majandustegevusest laekuvate summade arvel	7 397	7 692	6 791	7 490
6.08.06.00.0000.6	Muud kulud	1 400	742	1 700	1 614
6.08.06.80.0000.4	Rahvusvaheliste organisatsioonide liikmemaksud	206	198	-	-
6.08.06.00.000.5	Õppelaenu	68	68	-	-
6.09.01.00.0001.4	Õppelaenu	-	-	87	85
Maamajanduse Infokeskus		18 467	9 272	9 707	6 935
	Tegevuskulud	18 340	9 263	9 594	6 859
6.08.07.00.0000.5	sh riigituludest	6 574	6 382	6 175	6 037
6.08.07.00.9001.5	välisabi projektide kaasfinantseerimise arvel	1 283	-	462	-
6.08.07.20.0000.5	välisabi vahendite arvel	-	-	2 481	547

6.08.07.20.9000.5	välisabi vahenditest kaasfinantseerimise arvel	6 253	1 266	-	-
6.08.07.60.9000.5	valitsussektorisest toetuste arvel	3 700	1 257	-	-
6.08.07.80.0000.5	majandustegevusest laekuvate summade arvel	530	358	476	275
6.08.07.80.0000.6	Muud kulud	120	2	100	63
6.08.07.00.000..5	Õppelaenu	7	7	-	-
6.09.01.00.0001.4	Õppelaenu	-	-	13	13
Maaparanduse Ehitusjärelvalve- ja Ekspertiisibüroo		1 798	1 801	1 563	1 604
	Tegevuskulud	1 798	1 801	1 563	1 604
6.08.08.00.0000.5	sh riigituludest	1 748	1 748	1 523	1 523
6.08.08.80.0000.5	majandustegevusest laekuvate summade arvel	50	53	40	81
Põllumajandusuuringute Keskus		43 952	43 145	39 097	39 004
	Tegevuskulud	43 514	42 671	38 456	38 375
6.08.09.00.0000.5	sh riigituludest	22 521	22 220	18 271	17 728
6.08.09.00.9000.5	välisabi projektide kaasfinantseerimise arvel	-	-	1 277	79
6.08.09.20.0000.5	välisabi vahendite arvel	-	1 284	3 378	2 707
6.08.09.20.9000.5	välisabi vahenditest kaasfinantseerimise arvel	-	19	-	-
6.08.09.80.0000.5	majandustegevusest laekuvate summade arvel	6 000	7 520	5 250	7 135
6.08.09.60.0000.5	valitsussektorisest toetuste arvel	14 993	11 628	10 280	10 726
6.08.09.00.0000.4	Rahvusvaheliste organisatsioonide liikmemaksud	120	110	120	114
6.08.09.00.0000.4	Muud eraldised	-	9	-	-
6.08.09.00.0000.6	Muud kulud	72	109	222	220
6.08.09.00.000..5	Õppelaenu	246	246	-	-
6.09.01.00.0001.4	Õppelaenu	-	-	299	295
Veterinaar- ja Toidulaboratoorium		52 455	48 181	41 196	42 823
	Tegevuskulud	49 201	45 551	38 488	40 891
6.08.10.00.0000.5	sh riigituludest	4 264	3 445	21 606	21 504
6.08.10.00.9000.5	välisabi projektide kaasfinantseerimise arvel	125	-	-	-
6.08.10.20.0000.5	välisabi vahendite arvel	-	50	61	1 121
6.08.10.20.9000.5	välisabi vahenditest kaasfinantseerimise arvel	939	659	-	-
6.08.10.80.0000.5	majandustegevusest laekuvate summade arvel	5 940	5 988	5 480	5 476
6.08.10.60.0000.5	valitsussektorisest toetuste arvel	37 933	35 409	11 341	12 790
6.08.10.80.0000.6	Muud kulud	3 069	2 448	2 529	1 754
6.08.10.00.000..5	Õppelaenu	185	182	-	-
6.09.01.00.0001.4	Õppelaenu	-	-	179	178
Maaparandusbürood		48 979	47 358	28 620	28 819
	Tegevuskulud	48 924	47 303	28 590	28 789
6.08.19.00.0000.5	sh riigituludest	43 056	43 054	25 545	25 545
6.08.19.00.9001.5	välisabi projektide kaasfinantseerimise arvel	607	216	460	274
6.08.19.80.0000.5	majandustegevusest laekuvate summade arvel	633	838	585	739
6.08.19.60.0000.5	valitsussektorisest toetuste arvel	2 806	2 238	621	850
6.08.19.40.0000.5	rakendusuuringud riigiasutustele	-	180	-	-
6.08.19.20.0001.5	välisabi vahendite arvel	-	-	1 379	1 381
6.08.19.20.9000.5	välisabi vahenditest kaasfinantseerimise arvel	1 822	777	-	-

6.08.19.00.0000.6	Muud kulud	10	10	10	10
6.08.19.00.000..5	Õppelaenud	45	45	-	-
6.09.01.00.0001.4	Õppelaenud	-	-	20	20
Põllumajandusmuuseumid		12 698	14 479	10 584	11 282
	Tegevuskulud	12 636	14 413	10 539	11 234
6.08.20.00.0000.5	sh riigituludest	11 829	11 771	9 918	9 918
6.08.20.00.9000.5	välisabi projektide kaasfinantseerimise arvel	150	150	-	-
6.08.20.40.0000.5	rakendusuringud riigiasutustele	-	756	-	-
6.08.20.80.0000.5	majandustegevusest laekuvate summade arvel	637	1 255	621	1 236
6.08.20.60.0000.5	valitsussektorisest toetuste arvel	20	481	-	80
6.08.20.00.0000.6	Muud kulud	28	32	24	27
6.08.20.00.000..5	Õppelaenud	34	34	-	-
6.09.01.00.0001.4	Õppelaenud	-	-	21	21
Riigi teadus-ja arendusasutused		43 881	45 336	35 362	37 476
	Tegevuskulud	43 153	44 447	34 700	36 493
6.08.21.00.0000.5	sh riigituludest	9 270	9 270	5 629	5 629
6.08.21.20.0000.5	välisabi vahendite arvel	-	15	-	-
6.08.21.80.0000.5	majandustegevusest laekuvate summade arvel	13 554	12 629	10 354	12 235
6.08.21.60.0000.5	valitsussektorisest toetuste arvel	19 261	21 465	17 956	17 901
6.08.21.40.0000.5	Rakendusuringud riigiasutustele	1 068	1 068	761	728
6.08.21.00.0000.6	Muud kulud	597	760	564	885
6.08.21.00.000..5	Õppelaenud	131	129	-	-
6.09.01.00.0001.4	Õppelaenud	-	-	98	98

3.5 RAHAVOOGUDE ARUANNE

(tuhandetes kroonides)

	Lisa	2007	2006
Rahavood põhitegevusest			
Aruandeperioodi tegevustulem		-1 685 784	-1 213 234
Korrigeerimised:			
Põhivara amortisatsioon ja ümberhindlus	20	60 733	59 766
Saadud sihtfinantseerimine põhivara soetuseks	14	-19 526	-19 583
Kasum/kahjum põhivara müügist		-2 872	-48 132
Üle antud mitterahaline sihtfinantseerimine		3 256	-
Kahjum antud mitterahalisest sihtfinantseerimisest		-	22
Ebatõenäoliselt laekuvate laenude muutus		116	-
Tütarettevõtjate varade saamisest tekkinud kulu		252	-
Korrigeeritud tegevustulem		-1 643 825	-1 221 183
Põhitegevusega seotud käibevarade netomuutus:			
Maksu-, lõivu- ja trahvinõuete muutus		-65	104
Muutus nõuetes ostjate vastu	4	-238	3 206
Muutus viitlaekumistes		1	-2
Muutus nõuetes toetuste ja siirete eest		-170 591	378 059
Muutus muudes nõuetes	4	18 980	955
Muutus maksude, lõivude, trahvide ettemaksetes	4	-715	1 083
Muutus toetuste ettemaksetes	4	4 532	5 223
Muutus muudes ettemaksetes	4	4 495	-5 628
Muutus varudes	5	-3 481	21 905
Põhitegevusega seotud käibevarade netomuutus kokku		-147 082	404 905
Põhitegevusega seotud kohustuste netomuutus:			
Muutus saadud maksude, lõivude, trahvide ettemaksetes		23	84
Muutus võlgades hankijatele		-2 174	832
Muutus võlgades töövõtjatele		7 114	2 314
Muutus maksu-, lõivu- ja trahvikohustustes	4	-2 170	2 682
Muutus toetuste ja siirete kohustustes		34 684	-286 874
Muutus muudes kohustustes	4	-12 740	21 352
Muutus saadud toetuste ettemaksetes		474 904	134 166
Muutus muudes saadud ettemaksetes		120	56
Muutus eraldistes		189	-
Põhitegevusega seotud kohustuste netomuutus		499 950	-125 388
Rahavood põhitegevusest kokku		-1 290 957	-941 666
Rahavood investeerimistegevusest			
Tasutud põhivara eest (v.a finantsinvesteeringud ja osalused)			
Materiaalse põhivara soetus	9	-60 664	-37 360
Immateriaalse põhivara soetus	10	-20 178	-31 015
Bioloogiliste varade soetus	11	-74	-35
Korrigeerimine muutusega võlgades hankijatele		9 628	1 010
Saadud sihtfinantseerimine põhivara soetuseks	14	-	38 443

Korrigeerimine muutustega sihtfinantseerimise kohustustes	-	3 103
Korrigeerimine muutustega sihtfinantseerimise nõuetes	-	-997
Korrigeerimine kapitalirendi tingimustel soetatud põhivaraga	-	254
Tasutud põhivara eest (v.a finantsinvesteeringud ja osalused) kokku	-71 288	-26 597
Laekunud põhivara müügist (v.a finantsinvesteeringud ja osalused)		
Müügist saadud tulu	2 937	57 422
Korrigeerimine laekunud ettemaksete muutusega	-211	-134
Korrigeerimine järelmaksunõuete muutusega	447	237
Korrigeerimine ebatõenäoliselt laekuvaks arvatud järelmaksunõuetega	-116	-
Laekunud põhivara müügist (v.a finantsinvesteeringud ja osalused) kokku	3 057	57 525
Antud laenud	-1 156	-71 547
Tagasi makstud laenud	37 916	83 134
Laekunud finantsinvesteeringute müügist	-	6 471
Laekunud osaluste müügist	7	2 181
Laekunud dividendid	5	-
Laekunud intressid ja muu finantstulu	850	1 815
Rahavood investeerimistegevusest kokku	-28 440	83 041
Rahavood finantseerimistegevusest		
Laekunud laenud	1 638 001	1 292 320
Tagasi makstud laenud	-1 425 803	-1 245 903
Tagasi makstud kapitalirendikohustused	-92	-49
Laekunud sihtfinantseerimine põhivara soetuseks	1 075	-
Makstud intressid	-174	-118
Netofinantseerimine eelarvest	1 106 367	812 370
Rahavood finantseerimistegevusest kokku	1 319 374	858 620
Puhas rahavoog	-23	-5
Raha ja selle ekvivalendid perioodi alguses	23	6
Raha ja selle ekvivalendid perioodi lõpus	2	23
Raha ja selle ekvivalentide muutus	-21	17

4. LISAD RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDELE

4.1 Lisa 1. RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDE KOOSTAMISEL KASUTATUD ARVESTUSMEETODID JA HINDAMISALUSED

Käesolev raamatupidamise aastaaruanne on koostatud kooskõlas Eesti Vabariigi hea raamatupidamistavaga ja riigieelarve seadusega. Hea raamatupidamistava tugineb rahvusvaheliselt tunnustatud arvestuspõhimõtetele (Euroopa Liidu raamatupidamise direktiivid, rahvusvahelised finantsarvestuse standardid ja rahvusvahelised avaliku sektori raamatupidamise standardid) ning selle põhinõuded on kehtestatud Eesti Vabariigi raamatupidamise seaduses, mida täiendavad Raamatupidamise Toimkonna poolt välja antud juhendid ning riigi raamatupidamise üldeeskirjas sätestatud nõuded.

Raamatupidamise aastaaruanne on koostatud tuhandetes Eesti kroonides.

4.1.1 Arvestuse alused

Raamatupidamise aastaaruanne on koostatud lähtudes soetusmaksumuse printsiibist (v.a. kauplemisesmärgil hoitavad väärtpaberid ning edasimüügi eesmärgil soetatud finantsvarad ja –kohustused).

4.1.2 Varade ja kohustuste jaotus lühi- ja pikaajalisteks

Varad ja kohustused on bilansis jaotatud lühi- ja pikaajalisteks lähtudes sellest, kas vara või kohustuse eeldatav valdamine kestab kuni üks aasta või kauem arvestatuna bilansikuupäevast.

4.1.3 Raha ja raha ekvivalendid

Bilansis kajastatakse raha ja pangakontode kirjel kassas olevat sularaha ja pankades avatud arvelduskontode jääke.

4.1.4 Maksu-, lõivu-, trahvi- ja muud nõuded

Maksu-, lõivu-, trahvi- ja muud nõuded on bilansis kajastatud korrigeeritud soetusmaksumuse meetodil. Nõudeid kajastatakse bilansis nõudeõiguse tekkimise momendil ning hinnatakse lähtuvalt tõenäoliselt laekuvatest summadest. Võimaluse korral hinnatakse iga konkreetse kliendi laekumata nõudeid eraldi, arvestades teadaolevat informatsiooni kliendi maksevõime kohta. Suure hulga samaliigiliste nõuete laekumise tõenäosust hinnatakse grupi baasil, võttes arvesse eelmiste perioodide statistikat sarnaste nõuete laekumise kohta. Ebatõenäoliselt laekuvad nõuded on bilansis tõenäoliselt laekuva summani alla hinnatud. Aruandeperioodil laekunud, eelnevalt kuludesse kantud nõuded on kajastatud aruandeperioodi ebatõenäoliste nõuete kulu vähendusena. Nõuet loetakse lootusetuks, kui juhtkonna hinnangul puuduvad võimalused nõude kogumiseks. Lootusetud nõuded on bilansist välja kantud.

Pikaajalisi nõudeid kajastatakse algselt saadaoleva tasu nüüdisväärtuses, arvestades järgnevatel perioodidel nõudelt intressitulu kasutades sisemise intressimäära meetodit.

4.1.5 Varud

Valmistoodang ja lõpetamata toodang võetakse arvele tootmisomahinnas, mis koosneb otsestest ja kaudsetest tootmisväljaminekutest, millela varud ei oleks praeguses olukorras ja koguses. Muud varud võetakse arvele soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnast ja muudest soetamisega seotud otsestest kulutustest. Varude jäägi hindamisel kasutatakse olenevalt varude grupidest kas FIFO või kaalutud keskmise soetushinna meetodit.

4.1.6 Osalused sihtasutustes ja mittetulundusühingutes

Aruandekohustuslase bilansis kajastatakse neid osalusi sihtasutustes ja mittetulundusühingutes, mille üle riigiraamatupidamiskohustuslasel on valitsev või oluline mõju. Osalused on bilansis kajastatud kapitaliosaluse meetodil.

4.1.7 Osalused tütarettevõtjates

Tütarettevõtjat loetakse kontrolli all olevaks, kui aruandekohustuslane omab üle 50% tütarettevõtja hääleõiguslikest aktsiatest või osadest, on võimeline kontrollima tütarettevõtja tegevus- ja finantspoliitikat või omab õigust nimetada või tagasi kutsuda enamikku nõukogu liikmetest. Osalusi tütarettevõtjate aktsiates ja osades kajastatakse kapitaliosaluse meetodil.

4.1.8 Kinnisvarainvesteeringud

Kinnisvarainvesteeringutena kajastatakse selliseid kinnisvaraobjekte (maad või hooneid), mida hoitakse väljarentimise või turuväärtuse tõusmise eesmärgil ja mida aruandekohustuslane ega ükski avaliku sektori üksus ei kasuta oma põhitegevuses. Kinnisvarainvesteeringuid kajastatakse soetusmaksumuse meetodil (soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumulieeritud kulum ja võimalikud allahindlused).

4.1.9 Materiaalne põhivara

Materiaalseks põhivaraks loetakse varasid hinnangulise kasuliku tööeaga üle ühe aasta ja soetusmaksumusega alates 30000 kroonist. Väheväärtuslike varade maksumusega 3000 kuni 30000 krooni (ilma käibemaksuta) ostuhind kajastatakse kuludes nende kasutuselevõtmise hetkel ning arvestus toimub raamatupidamises bilansiväliselt.

Põhivara rekonstrueerimisväljaminekud, mis pikendavad vara kasulikkust tööiga ning tõstavad vara kvaliteeti või tööjõudlust üle algselt arvatud taseme, kapitaliseeritakse bilansis põhivarana. Põhivara remondi- ja hoolduskulud, mis tehakse eesmärgiga säilitada vara esialgset taset, kajastatakse nende kulude tekkimisel aruandeperioodi kuludes.

Põhivarasid kajastatakse soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumulieeritud kulum ja võimalikud väärtuse langusest tulenevad allahindlused. Kulumi arvestamisel kasutatakse lineaarset meetodit. Kulumi norm määratakse igale põhivara objektile eraldi, sõltuvalt selle kasulikkusest tööeast.

Kulumi normid aastas on põhivara gruppidele järgmised:

 Hooned	4%
 Rajatised	6,7%
 Masinad ja seadmed	14,3%
 Inventar	20%
 Arvutustehnika	33%.

Maad ja kunstiväärtusi, mille väärtus aja jooksul ei vähene, ei amortiseerita.

4.1.10 Immateriaalne põhivara

Immateriaalset põhivarana kajastatakse füüsilise substantsita vara kasuliku tööeaga üle ühe aasta ja soetusmaksumusega alates 30 000 kroonist. Immateriaalset põhivara kajastatakse soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumulieeritud kulum ja võimalikud väärtuse langusest tulenevad allahindlused. Immateriaalse põhivara amortiseerimisel kasutatakse lineaarset meetodit ja amortisatsioonimäärad aastas on järgmised:

✚ Tarkvara 25%.

Uurimis- ja arenguväljaminekud kajastatakse tekkimise momendil kuluna.

4.1.11 Bioloogilised varad

Bioloogilised varad kajastatakse õiglasel väärtuses, millest on maha arvatud müügiga kaasnevad kulutused. Kui õiglast väärtust ei ole võimalik usaldusväärset määrata, kajastatakse neid soetusmaksumuses, millest on maha arvatud kulum ja allahindlused. Juhul, kui ka soetusmaksumuse kohta puuduvad usaldusväärsed andmed, kajastatakse bioloogilist vara bilansiväliselt.

4.1.12 Renditud varad

Kapitalirendina käsitletakse rendilepingut, mille puhul kõik olulised vara omandiga seonduvad riskid ja hüved kanduvad üle rentnikule. Muud rendilepingud kajastatakse kasutusrendina.

✚ Aruandekohustuslane on rentnik

Kapitalirenti kajastatakse bilansis vara ja kohustusena renditud vara õiglase väärtuse summas või rendimaksede miinimumsumma nüüdisväärtuses, juhul kui see on madalam. Kapitalirenti tingimustel renditud varasid amortiseeritakse sarnaselt omandatud põhivaraga, välja arvatud juhul, kui ei eksisteeri piisavat kindlust, kas rentnik omandab rendiperioodi lõpuks vara omandiõiguse – sellisel juhul amortiseeritakse vara kas rendiperioodi jooksul või kasuliku tööea jooksul, olenevalt sellest, kumb on lühem. Kapitalirenti maksed jagatakse kohustust vähendavateks põhiosa tagasimakseteks ning intressikuluks.

Kasutusrenti maksed kajastatakse kuluna ühtlaselt rendiperioodi jooksul.

✚ Aruandekohustuslane on rendileandja

Kasutusrenti tingimustel väljarenditud vara kajastatakse bilansis tavakorras, analoogselt muu põhivaraga. Kasutusrendimaksud kajastatakse tuluna ühtlaselt rendiperioodi jooksul.

4.1.13 Sihtfinantseerimine

Sihtfinantseerimisena kajastatakse sihtotstarbeliselt antud ja teatud tingimustega seotud toetusi, mille korral sihtfinantseerimise andja kontrollib toetuste sihipärast kasutamist. Sihtfinantseerimist ei kajastata tuluna või kuluna enne, kui eksisteerib piisav kindlus, et toetuse saaja vastab sihtfinantseerimisega seotud tingimustele ja sihtfinantseerimine leiab aset.

Tegevuskulude sihtfinantseerimise kajastamisel lähtutakse tulude ja kulude vastavuse printsiibist (tulu sihtfinantseerimisest kajastatakse proportsionaalselt sellega seonduvate kuludega).

Sihtfinantseerimise kajastamisel rakendatakse brutomeetodit, mille järgi kajastatakse tulemiaruanDES kompenseeritavat kulu ja saadud toetust mõlemaid eraldi.

Varade sihtfinantseerimise korral lähtutakse sihtfinantseerimise kajastamisel brutomeetodist – sihtfinantseerimise abil soetatud vara võetakse bilansis arvele tema soetusmaksumuses; varade soetamise toetuseks saadud sihtfinantseerimise summa kajastatakse bilansis kohustusena kui tulevaste perioodide tulu sihtfinantseerimisest. Soetatud vara amortiseeritakse kulusse ja sihtfinantseerimise kohustus tulusse soetatud vara kasuliku eluea jooksul (muudetud 2007. aastal, vt lk 44 p. 4.1.19).

4.1.14 Välisvaluutas toimunud tehingute kajastamine

Välisvaluutas fikseeritud tehingute kajastamisel on aluseks võetud tehingu toimumise päeval ametlikult kehtinud Eesti Panga valuutakursid. Välisvaluutas fikseeritud monetaarsed finantsvarad ja –kohustused ning mittemonetaarsed finantsvarad ja -kohustused, mida kajastatakse õiglase väärtuse meetodil, on bilansipäeva seisuga ümber hinnatud Eesti kroonidesse bilansipäeval ametlikult kehtinud Eesti Panga valuutakursside alusel. Välisvaluuta tehingutest saadud kasumid ja kahjumid on tulemiaruanDES kajastatud perioodi tulu ja kuluna.

4.1.15 Maksude arvestus

Põhivara või varude soetamisel tasutud mittetagastatavad maksud ja lõivud (näiteks käibemaks, juhul kui ostjaks on mitte-käibemaksukohustuslane) on kajastatud soetamishetkel kuluna ning neid ei kajastata varade soetusmaksumuse koosseisus.

4.1.16 Tulude arvestus

Kogutud maksude, lõivude ja trahvide tulu võetakse arvele tekkepõhiselt vastavalt tulu tekkimist kajastavatele dokumentidele. Toodete müügist tulenevat tulu kajastatakse siis, kui kõik olulised omandiga seotud riskid on läinud üle ostjale ning müügitulu ja tehinguga seotud kulu on usaldusväärselt määratav. Tulu teenuste müügist kajastatakse teenuse osutamisel, lähtudes valmidusastme meetodist. Intressitulu arvestatakse tekkepõhiselt sisemise intressimäära alusel. Dividenditulu arvestatakse dividendide väljakuulutamisel.

4.1.17 Netofinantseerimine riigieelarvest

Kulude ja põhivara soetus kaetakse riigieelarvest ja kajastatakse saadud siiretena. Arvestatud tulude üleandmist riigieelarvesse kajastatakse antud siiretena. Samuti kajastatakse siiretena teiste riigiraamatupidamiskohustuslastega tehtud muid tehinguid (varade, kohustuste, tulude ja kulude vastastikused üleandmised).

4.1.18 Bilansipäevajärgsed sündmused

Bilansipäevajärgsed sündmused, mida ei ole varade ja kohustuste hindamisel arvesse võetud, kuid mis võivad oluliselt mõjutada järgmise aruandeaasta tulemust, on avalikustatud raamatupidamise aastaaruande lisades ja tegevusaruandes.

4.1.19 Arvestuspõhimõtete muutmine

2007. aastal muudeti põhivara soetamiseks saadud sihtfinantseerimise arvestuspõhimõtet. Varasematel aastatel kajastati väljastpoolt avalikku sektorit saadud sihtfinantseerimist põhivara soetamiseks bilansis kohustusena, amortiseerides seda tuluks selle arvel soetatud põhivara hinnangulise kasuliku eluea jooksul. Arvestades riigi raamatupidamise üldeeskirjas tehtud muudatust kajastatakse alates 2007. aastast vastavat sihtfinantseerimist tuluna põhivara soetamisega samas perioodis. Arvestuspõhimõtet muudeti tagasiulatuvalt.

Selle tulemusena suurenes netovara seisuga 31.12.2005. aastal 60 936 tuhande krooni võrra ja 2006. aasta tuleml 18 860 tuhande krooni võrra. Arvestuspõhimõtte muutuse mõju 2006. aasta tulemile on täpsemalt selgitatud lisa number 14 - saadud ja antud toetused.

4.2 Lisa 2. Tehingud avaliku sektori ja sidusüksustega

4.2.1 Nõuded ja kohustused

(tuhandetes kroonides)

	Lühiajalised nõuded	Pikaajalised nõuded	Lühiajalised kohustused
1) Riigiraamatupidamiskohustuslased			
Rahandusministeerium	729 928	-	1 689 801
Maksu- ja Tolliamet	1 007	-	1 352
Riigi Infosüsteemide Arenduskeskus	-	-	88
Välisministeerium	-	-	24
Muud	13	-	18
Kokku	730 948	-	1 691 283
2) Kohalikud omavalitsused			
Kallaste Linnavalitsus	50	164	-
Käina Vallavalitsus	8	21	2
Mooste Vallavalitsus	78	-	-
Tapa Vallavalitsus	20	-	-
Muud	3	-	10
Kokku	159	185	12
3) Muud avalik-õiguslikud juriidilised isikud			
Eesti Maaülikool	855	-	130
Kaitseliidu Sakala Malev	12	-	-
Tartu Ülikool	270	-	4
Kokku	1 137	-	134
4) Sihtasutused ja mittetulundusühingud			
Keskkonnainvesteeringute Keskus	-	-	2 756
Muud	8	-	8
Kokku	8	-	2 764
5) Tütarettevõtjad			
Eesti Energia AS	-	-	402
Eesti Post AS	-	-	286
Loomsete Jäätmete Käitlemise AS	212	-	2
Piistaoja Katsetalu OÜ	-	-	65
Saku Maja AS	-	-	390
Kuremaa Enveko AS	-	-	83
Eerika Farm OÜ	-	-	25
Muud	13	-	58
Kokku	225	-	1 311
Avaliku sektori üksused kokku	732 477	185	1 695 504
6) Sidusettevõtjad			
Eesti Telekom Grupp AS	5	-	352
Tallinna Vesi AS	-	-	19
Muud	-	-	2
Kokku	5	-	373

4.2.2 Tulud

(tuhandetes kroonides)

	Maksu- ja lõivutulud	Toodete ja teenuste müük	Toetused	Muud	Finants- tulud
1) Riigiraamatupidamiskohustuslased					
Rahandusministeerium	-	-	225 703	-	-
Riigikantselei	-	-	682	-	-
Riigi Infosüsteemide Arenduskeskus	-	-	929	-	-
Keskkonnaministeerium	-	303	-	-	-
Tervisekaitseinspeksioon	-	54	-	-	-
Võisiku Hooldekodu	-	60	-	-	-
Muud	8	235	-	28	-
Kokku	8	652	227 314	28	-
2) Kohalikud omavalitsused					
Tallinna Loomaaed	-	36	-	-	-
Tapa Vallavalitsus	-	103	-	-	-
Saare Vallavalitsus	-	-	150	-	-
Muud	-	372	4	1	14
Kokku	-	511	154	1	14
3) Muud avalik-õiguslikud juriidilised isikud					
Eesti Maaülikool	17	723	83	-	-
Kaitseliidu Sakala Malev	-	290	-	-	-
Tallinna Tehnikaülikool	-	75	-	-	-
Eesti Kultuurkapital	-	-	69	-	-
Muud	-	29	-	15	-
Kokku	17	1 117	152	15	-
4) Sihtasutused ja mittetulundusühingud					
Keskkonnainvesteeringute Keskus SA	-	-	3 535	-	-
Eesti Teadusfond SA	-	-	1 100	-	-
Ettevõtluse Arendamise SA	-	-	1 369	-	-
Muud	-	25	-	-	-
Kokku	-	25	6 004	-	-
5) Tütarettevõtjad					
Areto OÜ	-	-	-	-	642
Maaelu Edendamise SA	-	-	462	-	10 468
Riigimetsa Majandamise Keskus	7	64	-	-	-
Tamsalu Vesi AS	-	43	-	-	-
Kuressaare Veevärk AS	-	60	-	-	-
Keskkonnauuringute Keskus OÜ	-	20	-	-	-
Loomsete Jäätmete Käitlemise AS	-	11	-	-	715
Tartu Keskkonnauuringud OÜ	-	23	-	-	-
Pandivere Vesi OÜ	-	56	-	-	-
Rakvere Vesi AS	-	289	-	-	-
Piistaoja Katsejaam SA	14	45	-	-	-
Piistaoja Katsetalu OÜ	-	24	-	-	-
Muud	4	148	-	-	-
Kokku	25	783	462	-	11 825
6) Sidusüksused					
Eesti Telekom Grupp AS	-	51	-	-	-
Tallinna Vesi AS	-	7	-	-	-
Kokku	-	58	-	-	-

4.2.3 Kulud

(tuhandetes kroonides)

	Maksu- ja lõivukulu	Toodete ja teenuste müük	Toetused	Finants- kulud
1) Riigiraamatupidamiskohustuslased				
Maksu- ja Tolliamet	50 079	37	-	1
Välisministeerium	-	83	-	-
Riigi Infosüsteemide Arenduskeskus	-	1 079	-	-
Tervisekaitseinspeksioon	-	3 980	-	-
Tarbijakaitseamet	-	60	-	-
Tervise Arengu Instituut	-	233	-	-
Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskool	-	931	486	-
Riiklik Looduskaitse Keskus	-	-	1 629	-
Sisekaitseakadeemia	-	337	-	-
Türi Tehnika ja Maamajanduskool	-	35	149	-
Valga Maavalitsus	-	131	-	-
Viljandi Maavalitsus	-	91	-	-
Võru Maavalitsus	-	60	-	-
Eesti Kontsert	-	39	-	-
Räpina Aianduskool	-	60	21	-
Tartu Observatoorium	-	51	-	-
Muud	4	259	205	-
Kokku	50 083	7 466	2 490	1
2) Kohalikud omavalitsused				
Audru Vallavalitsus	-	-	86	-
Käina Vallavalitsus	-	41	50	-
Kärdla Linnavalitsus	-	-	54	-
Halinga Vallavalitsus	-	-	51	-
Tapa Vallavalitsus	-	-	2 271	-
Maardu Linnavalitsus	-	-	99	-
Kunda Linnavalitsus	-	-	65	-
Kuussaare Linnavalitsus	-	-	144	-
Kuusalu Vallavalitsus	-	-	99	-
Räpina Vallavalitsus	-	-	58	-
Nõo Vallavalitsus	-	-	117	-
Tarvastu Vallavalitsus	-	-	73	-
Tõlliste Vallavalitsus	-	-	62	-
Tähtvere Vallavalitsus	-	-	80	-
Jõelähtme Vallavalitsus	-	-	109	-
Viljandi Linnavalitsus	-	-	195	-
Viljandi Maagümnaasium	-	-	176	-
Viljandi Paalalinna Gümnaasium	-	-	104	-
Karksi Vallavalitsus	-	-	91	-
Kambja Vallavalitsus	-	-	67	-
Keila Linnavalitsus	-	-	65	-
Raasiku Vallavalitsus	-	-	101	-
Rae Vallavalitsus	-	-	168	-
Rapla Vallavalitsus	-	-	221	-
Rõngu Vallavalitsus	-	-	54	-
Saku Vallavalitsus	-	-	56	-
Viimsi Vallavalitsus	-	-	122	-

Sillamäe Linnavalitsus	-	-	244	-
Sindi Linnavalitsus	-	-	75	-
Kiviõli Linnavalitsus	-	-	52	-
Väike-Maarja Vallavalitsus	-	-	69	-
Võru Vallavalitsus	-	-	90	-
Ülenurme Vallavalitsus	-	-	102	-
Palamuse Vallavalitsus	-	-	71	-
Kadrina Vallavalitsus	-	-	103	-
Kose Vallavalitsus	-	-	63	-
Põlva Linnavalitsus	-	-	112	-
Pärnu Linnavalitsus	-	-	60	-
Elva Linnavalitsus	-	-	61	-
Suure-Jaani Vallavalitsus	-	-	80	-
Tõrva Linnavalitsus	-	-	88	-
Otepää Vallavalitsus	-	-	143	-
C. R. Jakobsoni nim. Gümnaasium	-	-	187	-
Muud linnavalitsused	-	-	108	-
Muud gümnaasiumid	-	-	158	-
Muud vallavalitsused	-	163	2 600	-
Muud	7	36	455	-
Kokku	7	240	9 759	-
3) Muud avalik-õiguslikud juriidilised isikud				
Eesti Maaülikool	-	15 647	1 253	-
Tallinna Ülikool	-	67	-	-
Tallinna Tehnikaülikool	-	1 586	-	-
Tartu Ülikool	-	1 173	-	-
Eesti Rahvusringhääling	-	340	-	-
Keemilise ja Bioloogilise Füüsika Instituut	-	96	-	-
Muud	-	28	-	-
Kokku	-	18 937	1 253	-
4) Sihtasutused ja mittetulundusühingud				
Keskonnainvesteeringute Keskus SA	11 249	-	-	-
Hoolekandeteenused AS	-	-	58	-
KG SA	-	-	63	-
Muud	-	45	37	-
Kokku	11 249	45	158	-
5) Tütarettevõtjad				
Eesti Energia AS (grupp)	-	3 568	-	-
Eesti Post AS	-	2 264	-	-
Eesti Raudtee AS	-	84	-	-
Metrosert AS	-	268	-	-
Areto OÜ	-	253	-	521
Olme OÜ	-	316	-	-
Saku Maja AS	-	2 283	-	-
Kuressaare Soojus AS	-	72	-	-
Maaelu Edendamise SA	-	1 916	10 770	-
Loomsete Jäätmete Käitlemise AS	-	31	-	-
Riigimetsa Majandamise Keskus	-	-	112	-
Ülenurme Teed OÜ	-	259	-	-
Kuremaa Enveko AS	-	565	-	-
Eerika Farm OÜ	-	-	500	-

Piistaoja Katsetalu OÜ	-	-	2 864	-
Andmevara AS	-	35	-	-
Eesti Keskkonnauuringute Keskus OÜ	-	589	-	-
Eesti Akrediteerimiskeskus SA	-	242	-	-
Tartu Veevärk AS	-	54	-	-
Haapsalu Veevärk AS	-	83	-	-
Võru Soojus AS	-	53	-	-
Muud	-	374	-	-
Kokku	-	13 309	14 246	521
6) Sidusüksused				
Eesti Telekom Grupp AS	-	5 995	-	-
Tallinna Vesi AS	-	234	-	-
Muud	-	12	-	-
Kokku	-	6 241	-	-

Põllumajandusministeeriumil ja tema valitsemisala asutustel on tehinguid paljude avaliku sektori üksustega, lisas on välja toodud suuremad saldod.

4.3 Lisa 3. Maksud ja trahvid

4.3.1 Maksu-, lõivu-, trahvinõuded ja kohustused

	(tuhandetes kroonides)				
	Lühi- ajalised nõuded	Pika- ajalised nõuded	Makstud ettemaksed	Saadud ette- maksed	Lühiajalised kohustused
Maksud					
Käibemaks	-	-	-	-	302
Sotsiaalmaks	-	-	371	-	824
Üksikisiku tulumaks	-	-	10	-	110
Töötuskindlustusmaks	-	-	-	-	16
Kogumispensioni makse	-	-	-	-	31
Erisoodustused ja ettevõtja tulumaks	-	-	16	-	68
Maamaks	-	-	-	-	1
Tollimaks	-	-	2	-	-
Maksud kokku	-	-	399	-	1 352
sh brutosummas	-	-	399	-	1 352
sh avaliku sektori üksustelt	-	-	399	-	1 352
Lõivud					
Lõivud kokku	1 262	-	1	107	-
sh brutosummas	1 262	-	-	107	-
Miinus ebatõenäoliselt laekuvad nõuded	- 1 201	-	-	-	-
Loodusressursside kasutamine ja saastetasud					
Kalapüügiõiguse tasu	-	-	-	-	2 534
Loodusressursside kasutamise ja saastetasud kokku	-	-	-	-	2 534
sh brutosummas	-	-	-	-	2 534
sh avaliku sektori üksustelt	-	-	-	-	2 534
Trahvid					
Trahvid kokku	55	-	-	-	-
sh brutosummas	55	-	-	-	-
Miinus ebatõenäoliselt laekuvad nõuded	- 41	-	-	-	-
sh avaliku sektori üksustelt	-	-	-	-	-
MAKSUD, LÕIVUD, TRAHVID KOKKU	1 317	-	400	107	3 886
sh avaliku sektori üksustelt	-	-	399	-	3 886

Loodusressursside kasutamise ja saastetasude real kajastub kalapüügiõiguse tasude edasiandmise kohustus Sihtasutusele Keskkonnainvesteeringute Keskus.

Saadud ettemaksudes lõivude eest on taimekaitseaduse alusel tekkinud riigilõivude ettemaks – fütosanitaarsertifikaatide eest 58 tuhat krooni, taimekaitsevahendite registritoimingute eest 27 tuhat krooni ja taimetervise registritoimingute eest 3 tuhat krooni. Riigilõivude ettemaksed 19 tuhat krooni ulatuses sisaldab väiksemaid ettemakseid 26 asutuse poolt.

2007. aasta 1. juulist tuli Tervisekaitseinspeksioonilt üle Veterinaar- ja Toiduametile toidu järelevalve jaemüügi, ning toitlustuse ja toiduga kokkupuutuvate pakkematerjalide, valdkond. Tegemist on riigilõivudega vastavalt riigilõivuseadusele § 213- järelevalvetoimingud toidu käitllemisel. 95% kogu riigilõivu nõuetest moodustub ebatõenäoliselt laekuvad nõuded.

Veterinaar- ja Toiduamet kajastab trahvinõudeid väärtetoasjade eest summas 55 tuhat krooni. Trahvinõuetest on antud kohtutäituritele 9 ettevõtjat nõuetega kogusummas 49 tuhat krooni. Peamised valdkonnad, kus väärtetoasju esineb, on toiduohutus, loomatervis ja loomakaitse.

4.3.2 Maksu-, lõivu- ja trahvitulu

	(tuhandetes kroonides)	
	2007	2006
Maksud		
Maamaks	251	207
Maksud kokku	251	207
sh brutosummas	251	207
Lõivud		
Toidu-, veterinaarkorralduse-, loomatauditõrje- ja loomakaitseaduse alusel arvestatav riigilõiv	1 575	1 246
Taimekaitseaduse alusel teostatavate toimingute riigilõiv	6 492	5 043
Söödaseaduse alusel teostatavate toimingute riigilõiv	1 677	1 453
Väetiseaduse alusel teostatavate toimingute riigilõiv	1 276	1 211
Mahepõllunduse seaduse alusel teostatavate toimingute riigilõiv	1 059	587
Maaparandussüsteemi ehitusloa taotlemise eest riigilõiv	62	23
Seemne ja taimse paljundusmaterjali seaduse ja sordikaitseaduse alusel makstav riigilõiv	449	350
Riiklike tegevuslitsentside ja tegevuslubade väljastamise ja pikendamise riigilõiv	131	-
Muud riigilõivud	814	857
Lõivud kokku	13 535	10 770
s.h brutosummas	13 535	10 770
s.h avaliku sektori üksustelt	38	38
Trahvid		
Väärteomenetluse seadustiku alusel määratud trahvid	845	600
Muud trahvid	3 149	1 002
Trahvid kokku	3 994	1 602
s.h brutosummas	3 994	1 602
s.h avaliku sektori üksustelt	1	3
Maksud, lõivud , trahvid kokku	17 780	12 579
s.h avaliku sektori üksustelt	39	41

2007. aastal lisandus Veterinaar- ja Toiduametile 3 uut järelevalve valdkonda: Areto OÜ-lt alkoholiregister ja alkoholi järelevalve, Tervisekaitseinspeksioonilt toidu järelevalve jaemüügis, toitlustuses ja toiduga seotud pakkematerjalid ning Taimetoodangu Inspeksioonilt söötade valdkond. Nimetatud valdkondadega lisandusid Veterinaar- ja Toiduametile uued riigilõivud, mistõttu suurenesid 2007. aastal riigilõivu tulud.

Võrreldes 2006. aastaga on 2007. aastal suurenenud taimekaitsealuste teostatavate toimingute riigilõiv 28,7% võrra, kuna suurenesid Eestist ühendusevälisesse riiki toimetatud teravilja mahud ja taimekaitsevahendite turule lubamise registritoimingute arv. Mahepõllunduse seaduse alusel teostatavate toimingute riigilõivu suurenemine tuleneb riigilõivumäärade tõusust alates 01.01.2007.

Muude trahvide all kajastab Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet tagasinõuetega seotud summasid kodumaise kaas- või sihtfinantseerimise korral. Toetuste viisi jagunevad tulud järgmiselt: sõnnikuhoidlale esitatavate veekaitsealuste vastavusse viimise toetus 872 tuhat krooni, turuarendustoetus 340 tuhat krooni, eriotstarbelise diislikütuse aktsiisi osaline hüvitamine 351 tuhat krooni jm toetused kogusummas 1 586 tuhat krooni.

4.4 Lisa 4. Muud nõuded ja kohustused

	31.12.2007		31.12.2006	
	Lühiajaline osa	Pikaajaline osa	Lühiajaline osa	Pikaajaline osa
(tuhandetes kroonides)				
Laenunõuded avaliku sektori üksuste vastu				
Järelmaksunõuded müüdü põhivara eest				
1) Kallaste LV	50	164	50	214
Kokku	50	164	50	214
Muud laenunõuded				
Järelmaksunõuded müüdü põhivara eest	37	170	424	180
Laenunõuded				36 759
Kokku	37	170	424	36 939
Laenunõuded kokku	87	334	474	37 153
Muud nõuded ja ettemaksed				
Nõuded ostjate vastu	5 010	21	4 767	27
Viitlaekumised	-	-	598	-
Nõuded toetuste ja siirete eest	1 472 136	-	841 362	-
<i>sh tekkepõhised siirded</i>	<i>-727 681</i>	<i>-</i>	<i>-266 889</i>	<i>-</i>
Muud nõuded	14 711	-	33 690	-
Maksude ettemaksed ja tagasinõuded	1 005	-	289	-
Ettemakstud toetused	1 795	-	6 328	-
Ettemakstud tulevaste perioodide kulud	14 293	-	18 788	-
Muud nõuded ja ettemaksed kokku	781 269	21	638 933	27
Laenunõuded, muud nõuded ja ettemaksed kokku	781 356	355	639 407	37 180
Muud kohustused ja saadud ettemaksed				
Maksu-, lõivu- ja trahvikohustused	3 885	-	6 055	-
Viitvõlad				
Toetuste ja siirete kohustused	1 091 611	-	1 072 666	-
<i>sh tekkepõhised siirded</i>	<i>-986 721</i>	<i>-</i>	<i>-1 002 461</i>	<i>-</i>
Muud kohustused	12 170	616	25 513	14
Toetusteks saadud ettemaksed	869 524	-	397 723	-
Muud saadud ettemaksed ja tulevaste perioodide tulud	161	46	298	-
Muud kohustused ja saadud ettemaksed kokku	990 631	662	499 794	14

Järelmaksunõuetes põhivara eest on kajastatud põllumajandusreformi käigus loovutatud töösakute eest arvelevõetud riigiosa tasumise akt-võlakohustused, mille laekumise viimane tähtaeg on 31.12.2011. Nõuded toetuste ja siirete eest summas 1 472 136 tuhat krooni sisaldab tekkepõhiseid siirdeid 727 681 tuhat krooni, saamata sihtfinantseerimist Maaelu Arengukava 2007-2013 vahenditest 27 464 tuhat krooni, põllumajanduse otsetoetusi 714 737 tuhat krooni ja saamata sihtfinantseerimist Transition Facility vahenditest 2 246 tuhat krooni. Ettemakstud tulevaste perioodide kuludest moodustavad sihtfinantseerimise arvel katmisele kuuluvad kulud 9 319 tuhat krooni. Nendest suuremad on ettemakstud sihtfinantseerimine Transition Facility projekti "Institutsiooniline toetus Kalanduse Arendusrahastu väljatöötamiseks (2007-2013)" raames – 3 082 tuhat krooni ja "Geneetiliselt muundatud organismide käitlemise ja järelvalvenõuete arendamise" projekti raames - 5 322 tuhat krooni.

Toetuste ja siirete kohustuste hulgas on tekkepõhised siirded summas 986 721 tuhat krooni. Sihtfinantseerimisega seotud kohustused - 29 tuhat krooni põllumajanduse EAGGF fondist, 1 724 tuhat krooni Transition Facility vahenditest ja 103 137 tuhat krooni riigiasutustelt laekunud toetuse arvelt. Toetusteks saadud ettemaksetest suurimad on 376 770 tuhat krooni põllumajanduse otsetoetusteks, 391 396 tuhat krooni Maaelu Arengukava 2007-2013 meetmeteks ning 92 624 tuhat krooni Kalanduse arengukava 2007-2013 meetmeteks.

4.5 Lisa 5. Varud

	<i>(tuhandetes kroonides)</i>	
	31.12.2007	31.12.2006
Tooraine ja materjal	1 305	284
Lõpetamata toodang	-	407
Valmistoodang	12 153	9 471
Ostetud kaubad müügiks	1 122	937
Varud kokku	14 580	11 099

Tooraine ja materjali ning valmistoodangu real on kajastatud Jõgeva Sordiaretuse Instituudi teravilja, kartuli ja muude põllukultuuride seemnevaru. Teraviljade, heintaimede, kartuli ja köögiviljade seemnekasvatuse toimub algeemnest kuni tarbeseemneni. Viimastel aastatel on järjest suurenenud nõudlus kodumaiste seemnete, eelkõige köögivilja seemnete ja seemnekartuli järele.

Ostetud kaubad müügiks sisaldab Jõudluskontrolli Keskuse poolt ostetud veiste, kitsede, sigade ning lammaste loomade kõrvamärke, statiive, piimameetrite varuosi ja trükiseid.

4.6 Lisa 6. Osalused sihtasutustes ja mittetulundusühingutes

	<i>(tuhandetes kroonides)</i>		
	Osalus netovaras perioodi alguses	Tulem kapitaliosaluse meetodil	Osalus netovaras perioodi lõpus
Sihtasutused			
Maaelu Edendamise SA	558 405	10 468	568 873
KOKKU	558 405	10 468	568 873

Aruandeperioodil asutatud ja lõpetatud sihtasutusi ning mittetulundusühinguid ei olnud.

4.7 Lisa 7. Tütarettevõtjad

(tuhandetes kroonides)

	%	Bilansiline väärtus perioodi alguses	Saadud dividen- did	Mitterahalise sissemaksena saadud varad	Müüdüd (müügi- hinnas)	Kasum/ kahjum müügist	Kasum/ - kahjum kapitali- osalusest	Bilansiline väärtus perioodi lõpus
Tütarettevõtjad								
1) Loomsete Jäätmete Käitlemise AS	100%	7 139	-	-	-	-	715	7 854
2) OÜ Areto	100%	3 233	-	-1 173	-2 181	642	-521	-
Kokku		10 372	-	-1 173	-2 181	642	194	7 854

Alates 1. jaanuarist 2007. aastal jõustus alkoholiseaduses säte, mille kohaselt teostab alkoholi määramise, kirjeldamise ja müügiks esitlemise nõuetele vastavuse üle järelevalvet Veterinaar- ja Toiduamet. Samast kuupäevast täidab ta ka riikliku alkoholiregistri volitatud töötaja ülesandeid. Sellega seoses tehti otsus OÜ Areto likvideerimise kohta, kelle ülesandeks alkoholiseaduse alusel teostatav järelevalve enne oli. Likvideerimise lõppbilansi koostamine ning varade üleandmine toimus 2007. aasta juunis. OÜ Areto likvideerimise tulemusena laekus riigile 2 181 tuhat krooni rahaliste vahenditena ning anti üle vara Veterinaar- ja Toiduametile 243 tuhat krooni eest ning Veterinaar- ja Toidulaboratooriumile 930 tuhande krooni eest.

4.8 Lisa 8. Kinnisvarainvesteeringud

(tuhandetes kroonides)

	2007
Soetusmaksumus perioodi alguses	60 468
Akumuleeritud kulum	-488
Jääkväärtus perioodi alguses	59 980
Ümberklassifitseerimine	1 459
Müügiototel kinnisvarainvesteeringud	-38 801
Müügid müügihinnas	-2 515
Müügi kasum / -kahjum	2 458
sh müügi kulud	3
sh jääkväärtus	-59
Ümberhindlus	104
Amortisatsioon ja allahindlused	-154
Siiretena üle antud	-41
Kokku liikumised	-37 490
Soetusmaksumus perioodi lõpus	22 870
Akumuleeritud kulum	-380
Jääkväärtus perioodi lõpus	22 490

Müügiotel kinnisvarainvesteeringutena on kajastatud summas 38 143 tuhat krooni Põllumajandusministeeriumi kinnisvarainvesteeringud, mis moodustab kogu valitsemisala 2008. aasta müügiks planeeritud kinnisvarainvesteeringutest 98,3%. Suur osa müügiks planeeritud kinnisvarainvesteeringutest on juba uue omaniku leidnud 2008. aasta alguses. Esimene müük 2008. aastal toimus märtsis, kui müüdi ministeeriumi valduses olev Rästa tänav 5-12 korter 2 900 tuhat krooniga. TÜ Jõgevamaa Põllumajandustootjate Liit on ostnud ministeeriumilt kinnistud ja büroohooned asukohaga Vilmsi tänav 53 korpused a ja g müügihinnas 24 800 tuhat krooni. Planeeritud müügid nii Rapla-, Pärnu- kui ka Hiiu maakonna maatükkidele on samuti toimunud, kuid lõplikult on müügitehingud veel vormistamata.

2007. aasta jooksul toimus vaid üks kinnisvara müük. 2007. aasta veebruaris müüdi Jõgeva Sordiaretuse Instituudi valduses olev Jõgeva maakonnas Pala vallas Kodavere külas asuv kinnistu koos hoonega OÜ-le Sõbra Kinnisvara hinnaga 2 515 tuhat krooni.

(tuhandetes kroonides)

	2 007	2 006
Renditulud kinnisvarainvesteeringutelt	1 340	1 191
Kinnisvarainvesteeringute halduskulud	311	665

Seoses sellega, et 2006. aastal oli Põllumajandusministeeriumi rentnikel lubatud rendile antud hoonetes tehtud remonditöid tasaarveldada rendiga, siis olid ka halduskulud suuremad. 2007. aastal renditud hoonetes remonditöid ei tehtud ning tasaarvlemist ei toimunud ja seetõttu on halduskulud ka märgatavalt vähenenud. Samuti ei olnud kasutuses ministeeriumi valduses olev Rästa tänav 5-12 korter alates 2007. aasta maikuust.

**Renditulu katkestamatutelt rendilepingutelt
tulevastel perioodidel**

Järgmisel majandusaastal	462
2. kuni 5. aastal	1 284
Pärast 5. aastat	3 845

4.9 Lisa 9. Materiaalne põhivara

(tuhandetes kroonides)

	Maa	Hooned ja rajatised	Masinad ja seadmed	Muu põhivara	Lõpetamata tööd ja ettemaksud	Kokku	
	Soetusmaksumus	11 009	359 362	273 129	21 885	17 708	683
Jääk perioodi alguses	Kogunenud kulum	-	-21 605	-215 825	-17 579	-	-255 009
	Jääkväärtus	11 009	337 757	57 304	4 306	17 708	428 084
Soetused ja parendused		-	15 213	22 787	653	37 910	76 563
Saadud mitterahaline sihtfinantseerimine		-	-	60	-	-	60
Saadud mitterahalised sissemaksud		-	-	-	-	920	920
Kulum ja allahindlus		-	-9 598	-22 650	-1 363	-	-33 611
Müüdüd põhivara jääkväärtuse mahakandmine		-6	-	-	-	-	-6
Muu mahakandmine jääkväärtuses		-	-7	-60	-1	-	-68
Üle viidud kinnisvara investeringutesse		-	-1 460	-	-	-	-1 460
Saadud ja üle antud siiretena		206	-	830	90	-920	206
Üle antud mitterahaline sihtfinantseerimine		-156	-2 891	-118	-16	-34	-3 215
Ümberhindlused		183	3 338	-	-	-	3 521
Ümberklassifitseerimine		-	39 022	1 557	-1 418	-39 334	-173
Korrigeerimine arvestuspõhimõtete muutuse ja vigade tõttu		-	56	8 382	-290	-	8 148
Kokku liikumised		227	43 673	10 788	-2 345	-1 458	50 885
	Soetusmaksumus	10 977	410 812	289 821	15 259	16 250	743 119
Jääk perioodi lõpus	Kogunenud kulum	-	-30 180	-221 729	-13 298	-	-265 208
	Jääkväärtus	10 977	380 632	68 092	1 961	16 250	477 911
	Müügioteel põhivara	260	798	-	-	-	1 058

2006. aasta majandusaasta aruande auditeerimisel tuvastas Riigikontroll, et Põllumajandusuuringute Keskuses on põhivara amortisatsiooni arvestuses viga. Korrigeerimine tehti 2007. aasta jooksul summas 8 148 tuh krooni, kui kasutusele võeti uus finantstarkvara SAP. Samuti viidi läbi põhivarade ümberklassifitseerimist, kuna alates 01.01.2008 tsentraliseeris Põllumajandusministeerium 13 maaparandusbüroo raamatupidamise ja ümberklassifitseerimine oli vajalik põhivarade arvestuse ühtlustamiseks.

4.10 Lisa 10. Immateriaalne põhivara

(tuhandetes kroonides)

Immateriaalne põhivara	Tarkvara	Õigused ja litsentsid	Muu immateriaalne põhivara	Kasutusele võtmata varad ja ettemaksud	Kokku
Soetusmaksumus perioodi alguses	94 915	-	14 470	874	110 259
Akumuleeritud kulum	-32 774	-	-7 241	-	-40 015
Jääkväärtus perioodi alguses	62 141	-	7 229	874	70 244
Soetatud soetusmaksumuses	13 801	1 200	1 565	3 611	20 177
Varade mahakandmine	-3	-	-	-	-3
Varade ümberklassifitseerimine	2 501	-	-	-2 327	174
Amortisatsioon ja allahindlus	-22 996	-67	-3 765	-	-26 828
Arvestuspõhimõtete muutus	-75	-	-	-	-75
Kokku liikumised	-6 772	1 133	-2 200	1 284	-6 555
Soetusmaksumus perioodi lõpus	78 365	1 200	8 794	2 158	90 517
Akumuleeritud kulum	-22 996	-67	-3 765	-	-26 828
Jääkväärtus perioodi lõpus	55 369	1 133	5 029	2 158	63 689

4.11 Lisa 11. Bioloogilised varad

(tuhandetes kroonides)

	Perioodi algul	Soetatud	Põhikarjast prakeeritud	Perioodi lõpul
Loomad				
Kokku bioloogilised varad	328	74	-70	332

Bioloogiliste varade all kajastatakse Põllumajandusministeeriumi poolt Tori Hobusekasvandus OÜ-le rendile antud põhikarja hobused.

4.12 Lisa 12. Bilansivälised ja potentsiaalsed kohustused

(tuhandetes kroonides)

Bilansivälised ja potentsiaalsed kohustused	Perioodi algul	Perioodi lõpul
Toetuste andmise kohustused	308 295	220 664
Muud sõlmitud hankelepingud	8 942	-14 740
Võetud rendikohustused	49 463	66 020
Bilansivälised ja potentsiaalsed kohustused kokku	366 700	271 944

Toetuste andmise kohustustest 192 544 tuhat krooni on Põllumajanduse Registreite ja

Informatsiooni Ameti potentsiaalsed kohustused põllumajandustoetuste raames ja 28 119 tuhat krooni on kohustused kalandustoetuste raames. Muud sõlmitud hankelepingud sisaldab Põllumajandusministeeriumi Transition Facility projekti kolme välisabi lepingut: projektide "Institutsiooniline toetus Kalanduse Arendusrahastu väljatöötamiseks (2007-2013)" ja "Geneetiliselt muundatud organismide käitlemise ja järelevalve nõuete arendamise" raames. Nendest lepingutest tulenevaid potentsiaalseid kohustusi on 14 740 tuhat krooni.

Võetud rendikohustustest moodustavad kõige suurema osa autode kasutusrendilepingud. Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ametil moodustavad nii autode kui ka Tartu keskuse hoonete rendilepingud kokku summas 52 623 tuhat krooni.

4.13 Lisa 13. Laenukohustused

4.13.1 Järelejäänud tähtaja järgi

(tuhandetes kroonides)

Laenukohustused perioodi alguses	Tähtajaga kuni 1 aasta	Kokku
Laenud	472 993	472 993
Kokku	472 993	472 993

4.13.2 Laenukohustused perioodi lõpus

(tuhandetes kroonides)

Laenukohustused perioodi lõpus	Tähtajaga kuni 1 aasta	Tähtajaga 1-2 aastat	Kokku
Laenud	685 191	-	685 191
Kapitalirendikohustused	85	28	113
Kokku	685 276	28	685 304

2007. aasta alguses oli Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ametil sildfinantseerimise laenukohustusi summas 458 475 tuhat krooni, millele lisandus aasta jooksul 199 097 tuhat krooni. Veterinaar- ja Toiduameti sildfinantseerimise laenukohustustest moodustas 14 200 tuhat krooni, millele aruandeaasta jooksul lisandus 9 200 tuhat krooni marutaudile ja 3 646 tuhat krooni hullulehmatõve (TCE) projektile. Eesti Maaviljeluse Instituudil on võetud aruandeperioodil sildfinantseerimise laenukohustusi summas 255 tuhat krooni EVIKA programmi katteks.

4.14 Lisa 14. Saadud ja antud toetused

	(tuhandetes kroonides)	
	2007	2006
Saadud toetused		<i>Korrigeeritud</i>
Sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	1 399 496	892 947
sh kodumaine sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	5 197	952
välismaine sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	62 334	43 923
välismaise sihtfinantseerimise vahendamine tegevuskuludeks	1 331 534	847 917
välismaise sihtfinantseerimise kaasfinantseerimine tegevuskuludeks	431	155
Põhivara soetuseks saadud sihtfinantseerimine	181 953	271 021
sh kodumaine sihtfinantseerimine põhivara soetamiseks	883	38 477
välismaine sihtfinantseerimine põhivara soetuseks	18 644	-
välismaise sihtfinantseerimise vahendamine põhivara soetuseks	162 426	232 534
Põhivara soetuseks saadud sihtfinantseerimise amortisatsioon	-	-34
Mittesihotstarbeline finantseerimine	2	44
Saadud toetused kokku	1 581 451	1 163 968
sh avaliku sektori üksustelt	227 314	307 228
Antud toetused		
Subsiidiumid	20 553	81 411
Sh kodumaised subsiidiumid	14 558	14 445
välisabi subsiidiumiteks	3 140	36 187
välisabi kaasfinantseerimine subsiidiumiteks	2 855	30 779
Sotsiaaltoetused	-	3
Sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	2 289 823	1 431 438
Sh kodumaine sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	826 793	578 146
välismaise sihtfinantseerimise vahendamine tegevuskuludeks	1 305 675	801 961
välismaise sihtfinantseerimise kaasfinantseerimine tegevuskuludeks	157 355	51 331
Sihtfinantseerimine põhivara soetamiseks	233 941	323 716
sh kodumaine sihtfinantseerimine põhivara soetamiseks	7 833	22
välismaise sihtfinantseerimise vahendamine põhivara soetuseks	162 426	232 459
välismaise sihtfinantseerimise kaasfinantseerimine põhivara soetuseks	63 682	91 235
Mittesihotstarbeline finantseerimine	1 661	1 775
Antud toetused kokku	2 545 978	1 838 343
Sh avaliku sektori üksustele	31 742	30 909

Saadud toetustest sihtfinantseerimine tegevuskuludeks on suurenenud võrreldes 2006. aastaga 506 549 tuhat krooni ning sihtfinantseerimine põhivara soetuseks vähenenud 50 615 tuhat krooni. Konsolideerimata aruandes on sihtfinantseerimiseks saadud välisabi vahendamine tegevuskuludeks suurem antud välisabi vahendamisest 3 140 tuh krooni võrra, kuna antud summa on kajastatud real välisabi subsiidiumiteks. Siin on tegemist Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Ameti poolsete subsiidiumitega edasitöötavatele ettevõtetele, kellele antakse toetust müügi- ja tootmisvõimsuste vähendamiseks. Kodumaistest subsiidiumidest 14 558 tuhat krooni on antud Loomsete Jäätmete Käitlemise AS-ile loomsete jäätmete kahjutustamise teenuste osutamiseks põllumajandustootjatele.

Antud toetustest sihtfinantseerimine tegevuskuludeks on suurenenud võrreldes 2006. aastaga 858 385 tuhat krooni ning sihtfinantseerimine põhivara soetuseks on vähenenud 89 775 tuhat krooni.

Kodumaine sihtfinantseerimine tegevuskuludeks - suurimad kulud on siin Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ameti poolt makstavad toetused - põllumajandustootjate otsetoetused 774 812 tuhat krooni ja koolipiimatoetus 8 340 tuhat krooni. Kodumaine sihtfinantseerimine põhivara soetuseks sisaldab Põllumajandusministeeriumi poolse riigieelarvelise eraldise kasutamist Märja katselauda ehitamiseks ja ehitistega ühendatavate tehnoloogiliste seadmete soetamiseks summas 4 577 tuhat krooni ning Maamajanduse Infokeskuse poolt Jäneda mõisa üleandmist Tapa vallale 2 223 tuhande krooni väärtuses.

4.14.1 Põhivara sihtfinantseerimine

	<i>(tuhandetes kroonides)</i>	
	2007	2006
Põhivara sihtfinantseerimine		
Sihtfinantseerimise jääk perioodi alguses	-	60 936
Perioodi jooksul saadud sihtfinantseerimine	-	38 443
Sihtfinantseerimise amortisatsioon	-	-19 583
Sihtfinantseerimise jääk perioodi lõpus	-	79 796

Seoses arvestuspõhimõtete muutusega kanti 2007. aastal põhivara sihtfinantseerimise jäägid eelmiste perioodide jaotamata tulemissse ning 2007. aastal saadud täiendav sihtfinantseerimine kanti tuluks kontogruppi 3502- saadud sihtfinantseerimine põhivara soetuseks. 2007. aastal arvestatud sihtfinantseerimise kulum elimineeriti paranduskandega ja 2006. aasta aruandes on sihtfinantseerimine kajastatud netovarades.

4.16 Lisa 15. Muud tulud

	<i>(tuhandetes kroonides)</i>	
	2007	2006
Tulu kinnisvarainvesteeringute müügist	2 458	24 146
Tulu põhivara müügist	414	23 677
Tulud loodusressursside kasutamisest	11 249	12 154
Trahvid	3 994	1 602
sh väärteomenetluse seadustiku alusel	845	600
sh muud trahvid	3 149	1 002
Muud tulud	265	583
Võlalt arvestatud intressitulu	934	28
Tulu strateegiliste varude müügist	1	-3 660
Kokku	19 314	58 530

Suurim tulu kinnisvarainvesteeringute müügist oli Jõgeva Sordiaretuse Instituudi Pala vallas asuva kinnistu müük - 2 458 tuhat krooni. Tulu põhivara müügist sisaldab Jõudluskontrolli Keskuse, Taimetoodangu Inspeksiooni, Veterinaar- ja Toiduameti ning maaparandusbüroode transpordivahendite müügist saadud tulu kogusummas 354 tuh krooni. Loodusressursside kasutamisest tekkinud tuludes kajastub Põllumajandusministeeriumi poolt kogutav kalapüügiõiguse tasu 11 249 tuhat krooni. Muude trahvidena on kajastatud Põllumajanduse Registre ja Informatsiooni Ameti klientidelt tagasinõutavad toetused 1 806 tuhat krooni.

4.15 Lisa 16. Müüdnud tooted ja teenused

	(tuhandetes kroonides)	
	2007	2006
Tulud põllu- ja metsamajandusest, jahindusest, kalandusest	62 011	70 458
sh taimekultuuride sordiaretus	22 303	21 277
loomatervise hindamise ja toiduohutuse analüüsid	15 262	26 783
toidu veterinaarne järelevalve	13 592	12 598
mitmesugused põllumajandusuuringud	9 672	7 398
maaviljeluse alane teadustöö	567	1 024
maaparanduse uurimistööd	54	703
muud	561	675
Muu toodete ja teenuste müük kokku	18 969	18 989
sh muu toodete ja teenuste müük	7 743	7 532
tasu piimaanalüüside eest	6 344	6 642
kinnisvarainvesteeringute üür ja rent	1 340	1 191
muuseumide ja näituste tasulised teenused	1 087	1 132
tulu soojuse müügist	954	1 052
mitteeluruumide rent	515	402
tulu muudelt majandusaladelt	286	244
muu tulu üüri ja rendiga kaasnevatest tegevustest	275	277
tulu elektrienergia müügist	236	226
tulu vee müügist	86	87
muu vara üür ja rent	58	95
eluruumide üür	23	24
tulu sideteenustest	11	15
hoonestusõiguse tasud	9	7
kantseleiteenuste tasu	2	18
edasiantav kulu ja tulu kulude edasiandmisest	-	45
Kokku	80 980	89 447

4.17 Lisa 17. Tööjõukulud

(tuhandetes kroonides)

Töötasukulud	Astme- ja põhipalk		Lisa-ja tulemustasud		Puhkusetasud		Toetused ja hüvitised		Kokku	
	2 007	2 006	2 007	2 006	2 007	2 006	2 007	2 006	2 007	2 006
Minister	672	573	92	50	56	92			820	715
Ametnikud										
Kõrgemad ametnikud	35 824	29 236	18 813	9 928	8 645	5 954	3 392	2 498	66 674	47 616
sh. kantsler	418	429	186	97	60	36	40	39	704	601
Vanemametnikud	75 044	56 261	36 145	16 786	14 070	9 583	6 842	4 598	132 100	87 228
Nooremametnikud	1 084	915	268	265	137	139	90	67	1 578	1 387
Kokku ametnikud	111 951	86 411	55 225	26 980	22 853	15 676	10 323	7 164	200 353	136 230
Töötajad										
Juhid	18 292	14 720	5 726	5 257	2 696	1 865	1 347	911	28 061	22 753
Tippspetsialistid	22 096	21 244	5 753	6 495	3 354	2 874	1 512	1 201	32 715	31 814
Keskastme spetsialistid	12 201	6 564	4 605	2 629	1 565	983	678	345	19 049	10 521
Töölised ja abiteenistujad	6 574	5 866	2 060	1 782	782	816	555	459	9 972	8 923
Kokku töötajad	59 163	48 394	18 144	16 163	8 398	6 538	4 092	2 916	89 798	74 012
Ajutised töötajad	2 402	2 333							2 402	2 333
Koosseisuvälised töötajad	2 078	996							2 078	996
Kokku töötasukulud	176 265	138 708	73 462	43 193	31 307	22 306	14 416	10 080	295 450	214 286

4.17.1 Erisoodustused*(tuhandetes kroonides)*

Erisoodustused	2 007	2 006
Õppelaenude kustutamine	1 771	1 743
Muud erisoodustused	2 246	1 450
Kokku erisoodustused	4 017	3 193

4.17.2 Maksud ja sotsiaalkindlustusmaksed*(tuhandetes kroonides)*

Maksud ja sotsiaalkindlustusmaksed	2 007	2 006
Sotsiaalmaks töötasudelt	96 594	70 278
Töötuskindlustusmaksed	885	627
Tulumaks erisoodustustelt	1 843	1 708
Sotsiaalmaks erisoodustustelt	2 769	2 433
Kokku maksud ja sotsiaalkindlustusmaksed	102 091	75 045
Tööjõukulud kokku	401 558	292 525

4.17.3 Keskmise töötajate arv

Töötajate keskmine arv	2 007	2 006
Minister	1	1
Ametnikud		
Kõrgemad ametnikud	230	218
Vanemametnikud	758	762
Nooremametnikud	17	22
Kokku ametnikud	1 005	1 002
Töötajad		
Juhid	143	143
Tippspetsialistid	301	298
Keskastme spetsialistid	162	139
Töölised ja abiteenistujad	148	160
Kokku töötajad	753	740
Koosseisuvälised töötajad	38	42
Keskmine töötajate arv kokku	1 798	1 785

4.18 Lisa 18. Majandamiskulud

	(tuhandetes kroonides)	
	2007	2006
Administreerimiskulud	51 989	68 764
sh info- ja PR teenused	16 788	19 027
sh muud administreerimiskulud	8 769	9 133
sh majandusvedude teenused	6 168	6 044
Muu erivarustus ja materjalid	45 220	48 805
sh muud erivahendid ja materjalid	37 753	43 577
Kinnistute, hoonete ja ruumide majandamiskulud	33 609	29 328
sh üür ja rent	7 757	7 179
Uurimis- ja arendustööd tellitud	31 051	25 908
sh avalik-õiguslikelt ülikoolidelt	17 160	15 086
Sõidukite majandamiskulud	23 151	20 562
sh kütus	8 606	8 550
sh rent	7 001	4 996
Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kulud	22 401	15 881
sh infotehnoloogiline riistvara ja tarvikud	8 498	6 907
sh remondi- ja hooldusteenused	8 109	3 539
Lähetuskulud	22 112	21 972
sh lühiajalise lähetuse sõidukulud	10 257	10 387
sh lühiajalise lähetuse majutuskulud	4 593	4 371
sh lühiajalise lähetuse päevarahad	2 948	2 852
Rajatiste majandamiskulud	22 076	7 876
sh korrashoiuteenused	8 424	3 938
sh muud rajatiste majandamisega seotud kulud	7 042	2 271
Koolituskulud	19 069	9 098
sh koolitusteenused	14 722	4 918
Meditsiinikulud	16 415	16 396
sh tervishoiuteenused	16 045	16 029
Inventari majandamiskulud	7 750	6 046
sh inventar ja selle tarvikud	7 003	5 191
Mitmesugused majanduskulud	4 466	1 739
Töömashinate ja seadmete majandamiskulud	3 402	2 669
Muud ülejäänud kulud kokku	1 352	3 758
Kokku majandamiskulud	304 062	278 802

Info- ja PR teenustest 4 393 tuhat krooni on kasutatud Põllumajandusministeeriumi poolt Eesti toidusektori jätkusuutlikkuse arendamiseks ning tarbijate informeerimiseks arengukava "Eesti Toit" raames ja 4 190 tuhat krooni põllumajandussektori teavitamiseks aktuaalsetel teemadel.

Muude erivahendite ja materjalide kuludes on põhiliselt laboratooriumide materjalide ostukulud analüüsides tegemiseks ja 21 636 tuhat krooni vaktsiinide ja ravimite kulud Veterinaar- ja Toiduametil.

Uurimis- ja arendustööde kulud sisaldavad kulusid tellitud uurimistöodele "Põllumajanduslikud rakendusuringud ja arendustegevus aastatel 2004-2008" 13 490 tuhat krooni, põllumajanduskultuuride geneetilise ressursi kogumiseks ja säilitamiseks 1 188 tuhat krooni, toiduseireteks 2 700 tuhat krooni, turu-uuringuteks 1 718 tuhat krooni, biomassi ja bioenergia kasutamise arendamiseks 2 267 tuhat krooni.

4.19 Lisa 19. Muud tegevuskulud

	<i>(tuhandetes kroonides)</i>	
	2007	2006
Maksu-, lõivu-, trahvikulud	50 363	34 250
sh käibemaks	49 702	33 792
Edasiantud maksud, lõivud, trahvid	11 251	12 154
sh edasiantud kutselise kalapüügi seotud tasud	11 249	12 154
Kulu ebatõenäoliselt laekuvatest nõuetest	6 171	162
Kulu ebatõenäoliselt laekuvaks hinnatud maksu-, lõivu- ja trahvinõuetest	1 193	97
Muud tegevuskulud	6	1 200
Kokku muud kulud	68 984	47 863

4.20 Lisa 20. Põhivara amortisatsioon ja ümberhindlus

	<i>(tuhandetes kroonides)</i>	
	2007	2006
Kinnisvarainvesteeringute amortisatsioon	153	158
Materiaalse põhivara amortisatsioon	33 679	40 315
Immateriaalse põhivara amortisatsioon	26 831	19 260
Kasum/kahjum bioloogiliste varade ümberhindlusest	70	32
Kokku	60 733	59 765

4.21 Lisa 21. Netofinantseerimine riigieelarvest

	(tuhandetes kroonides)	
	2007	2006
	<i>Korrigeeritud</i>	
Rahalised siirded		
Saadud riigieelarvest ülekannete tegemiseks	4 931 349	4 273 295
Riigieelarvesse antud laekumised	-3 840 507	-3 472 507
Kokku rahalised netosiirded riigieelarvest	1 090 842	800 788
Mitterahalised siirded		
Siiretena saadud põhivara (vt lisa 9)	1 184	178
Siiretena äraantud põhivara (vt lisa 9)	-978	-179
Rahandusministeeriumilt	12 564	9 912
Muud mitterahalised siirded	2 962	1 670
Netosiire tekke- ja kassapõhise tulemi vahe kandmiseks riigieelarvesse	567 827	380 346
Kokku mitterahalised siirded	583 558	391 927
Kokku siirded tulemiaruanDES	1 674 400	1 192 716
Riigieelarvesse akumulieeritud tulem seisuga 31.12.2007	815 168	1 195 512
Netosiire tekke- ja kassapõhise tulemi vahe kandmiseks riigieelarvesse	-567 827	-380 346
Põhivara ümberhindlus (vt lisa 9)	3 521	2
Kinnisvara ümberhindlus (vt lisa 8)	104	-
Arvestuspõhimõtete muutus Põllumajandusuuringute Keskuse amortisatsioonikulude arvestuses	8 073	-
Riigieelarvesse akumulieeritud tulem seisuga 31.12.2007	259 040	815 168

Mitterahalistest siiretest Rahandusministeeriumilt 12 564 tuhat krooni sisaldab 11 249 tuhat krooni kutselise kalapüügiõiguse tasu ülekandmist Keskkonnainvesteeringute Keskusele.

SISEAUDITI EEST VASTUTAVA ISIKU HINNANG PÕLLUMAJANDUSMINISTEERIUMI MAJANDUSAASTA ARUANDE ÕIGSUSE JA TEHINGUTE SEADUSLIKKUSE KOHTA

Majandusaasta aruande koostamine on ministeeriumi juhtkonna kohustus. Riigieelarve seaduse § 45 lõige 3 alusel on siseauditi eest vastutava isiku ülesandeks anda hinnang majandusaasta aruande õigsusele ja tehingute seaduslikkusele, tuginedes majandusaasta aruande auditi tulemustele.

Majandusaasta aruandele hinnangu andmisel tuginen Põllumajandusministeeriumi ja tema valitsemisala siseaudiitorite ning välisaudiitori (KPMG Baltics AS) poolt ministeeriumis ja ministeeriumi valitsemisalas olevas 8 allasutuses (Põllumajandusregistrite ja Informatsiooni Ametis, Veterinaar- ja Toiduametis, Veterinaar- ja Toidulaboratooriumis, Põllumajandusuuringute Keskuses, Taimetoodangu Inspeksioonis, Jõgeva Sordiaretuse Instituudis, Maamajanduse Infokeskuses, Jõudluskontrolli Keskuses, Eesti Maaviljeluse Instituudis) läbiviidud audititele.

Majandusaasta aruande auditi raames hindasin majandusaasta aruande vastavust raamatupidamise seadusele, rahandusministri määrustele ja muudele majandusaasta aruannet ning tehingute seaduslikkust mõjutavatele õigusaktidele. Olulisemate õigusaktide loetelu, millele vastavust hindasin, on toodud lõpparuandes. Läbiviidud auditite käigus kontrolliti väljavõtteliselt tõendusmaterjale, millel põhinevad majandusaasta aruandes esitatud näitajad. Majandusaasta aruande audit hõlmas ka aruande koostamisel kasutatud arvestuspõhimõtete ja juhtkonna raamatupidamislike hinnangute analüüsi ning tehingute seaduslikkuse kontrolli.

Leian, et majandusaasta aruande audit annab põhjendatud aluse arvamuse avaldamiseks Põllumajandusministeeriumi kui riigiraamatupidamiskohustuslase 2007. aasta majandusaasta aruande ja majandustehingute seaduslikkuse kohta.

Olen seisukohal, et ülalnimetatud majandusaasta aruanne, mis näitab Põllumajandusministeeriumi 2007. aasta bilansimahuks 1 977 375 828 krooni, tulemiks - 1 685 784 191 krooni ja kassakuludeks 3 384 220 229 krooni, on olulises osas kooskõlas rahandusministri 11.12.2003.a määrusega nr 105 "Riigi raamatupidamise üldeeskiri".

Kontrollitud tehingute osas ei avastanud ma olulisi vastuolusid eespool viidatud õigusaktidega.

Olen seisukohal, et Põllumajandusministeeriumi tegevusaruanne vastab Riigieelarve seaduse § 46 lg 3 sätestatud nõuetele. Hinnatud ei ole tegevusaruandes kirjeldatud eesmärkide saavutamise kohta esitatud info täielikkust.

Lisaks hinnangule, on majandusaasta aruande auditi tulemuste kohta koostatud auditi lõpparuanne, kus on toodud auditi ulatus, vastavus standarditele, valimi moodustamise meetodi kirjeldus, läbiviidud toimingute loetelu ning tähelepanekud majandusaasta aruande õigsuse ja tehingute seaduslikkuse kohta ja soovitused puuduste kõrvaldamiseks.

(allkirjastatud digitaalselt)

Margit Krieger

Siseauditi eest vastutav isik

“29” mai 2008

(allkirjastatud digitaalselt)

Kantsler

ALLKIRJAD MAJANDUSAASTA ARUANDELE

EV Põllumajandusministeeriumi 31.12.2007. lõppenud majandusaasta aruanne koosneb tegevusaruandest, raamatupidamise aastaaruandest ja siseauditi eest vastutava isiku hinnangust riigiraamatupidamiskohustuslase majandusaasta aruande õigsuse ja tehingute seaduslikkuse kohta.

EV Põllumajandusministeeriumi tegevjuhtkond on koostanud tegevusaruande ja raamatupidamise aastaaruande. Põllumajandusminister on majandusaasta aruande läbi vaadanud ja Vabariigi Valitsusele esitamiseks heaks kiitnud.

Minister Helir-Valdor Seeder   (*allkirjastatud digitaalselt*)   ..... /kuupäev/

Kantsler Ants Noot   (*allkirjastatud digitaalselt*)   ..... /kuupäev/